

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

השאלה הראשונה לאדם אחרי 120 שנה היא "נשאת ונתת באמונה?".
'כמה היית אן עדליכער איד – יהודי הגון?'.
"כתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות" הם ענינים חשובים – להיות
כהן, להיות תלמיד חכם, להיות מלך, מנהיג, כל אחד עם הכבוד שלו.
אבל מי שאתה באמת, מה ה'עצמי', מתבטא באיך שאתה נוהג עם
הבריות – במשא ומתן שלך. יש בזה משהו 'עצמי' יותר מכל הכתרים.
זהו הפשט ממש של "כתר שם טוב עולה על גביהן".

[מתוך השיעור 'אמונה בשמיטה']

נח תשפ"ב

נח ה'תשפ"ב

04

מאמין ולא זורע
נקודה

האמונה המוחלטת של שנת השמיטה –
משא ומתן באמונה

05

אמונה בשמיטה
התוועדות ערב ר"ה

צמיחת האמונה, המנוחה והתענוג
בשנת השמיטה

17

הגאולה השלמה בפרטים הקטנים

שיעור אמונה ובטחון (36)
להביא את המשיח "היום" –
בין דעת עליון לדעת תחתון

27

"לאשר ישר בעיניו"

עקדת יצחק (אלכסנדר)
לפרשת בראשית
מתנת הארץ לישרי עינים

30

הניגון החסידי
ניגון מספר 498
מכ"א אייר תשפ"א

31

תענוג הצדיק

קדושת לוי – נח
רצון, תענוג ואפילו כפירה בעבודת ה'

34

הסיפור החסידי

רבי ישראל מרודין
על דרכו בקדש של בעל ההילולא
של ג' חשון

36

מענות ותשובות

תשובות הרב לשואלים
היחס בין התלהבות דקדושה
לישוב הדעת ויסוד עבודת השליחות

37

פְּאֲזוֹר לְעֵלְזִים

אֲרֻבָּעָה עוֹלָמוֹת (א)
רְזִי מְלִיָּד אוֹתְנֵנוּ יְסוּדוֹת בְּקִבְלָה וְחֲסִידוֹת

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צ'ץ אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראיו היקרים, שבת פרשת נח בפתח ואתה גליון **נפלאות** חדש מלא בכל טוב יחד עם מדורים יקרים וחשובים שחזרו מהחופשה.
השבוע בגליון:

אחרי **נקודה מעובדת קצרה ומתוקה**, נעבור לשיעור ממנו היא עובדה – **אמונה בשמיטה** [עמ' 5], התוועדות מערב ראש השנה בה הרחיב הרב בנוגע ל**חיזוק האמונה בשנת השמיטה** הצומחת מתוך **עבודת התפילה אמונה בשש השנים** שקדמו לה. שנת השמיטה היא הזמן **לקנות "כתר שם טוב" של משה ומתן באמונה** – הדרך היחידה **לקדש שם שמים** ולעשות לה' דירה בתחתונים.

בשיעור ה־36 מסדרת שיעורי **אמונה ובטחון** [עמ' 17], הסביר הרב **שני יסודות מופלאים** – נשיאת ההפכים בין **הראיה שהכל טוב** לדרישה של **מימוש הטוב הזה בפרטי המציאות**, והתפיסה של המשיח **שתיקון הכי קטן ופרטי במציאות** יכול להביא את **הגאולה השלמה**. ובאמתחתנו גם **השלמה קטנה ויפהפיה לשבת בראשית** [עמ' 27] – התבוננות בדברי בעל ה"**עקדת יצחק**" הי"ד (לכבוד שנת **תשפ"ב**) על **המבט הישר שאנחנו צריכים לאמץ בארץ ישראל**. תיקון העינים על ידי תורת משה מאפשר לנו **לנחול את הארץ** ולהאזין בה השגחה פרטית.

כפי שצוין לעיל, בגליון תמצאו גם את המדורים שנפקד מקומם בגליון הקודם יחד עם שאר המדורים האהובים.

הבהרה: בגליון שבת בראשית הוזכר שיש אומרים שהסבא משפולי חלק על רבי נחמן מברסלב – זכותם יגן עלינו – בשל שמועה שהגיע אליו כי אינו מתנגד לגזירת הגיוס לצבא הצאר (איש הפלא עמ' פט). בשיעור היתה הדגשה כפולה, ברישא ובסיפא, שיש אומרים שכך אמר הסבא משפולי על רבי נחמן – אך הדבר מסופק וצריך לבררו גם במסורת ברסלב. בהמשך לכך, שמחנו לקבל תגובה מכמה קוראים מחסידי ברסלב עם מראי המקומות ("חיי מוהר"ן א, ו ויקטז) ביחס להשתדלותו של רבי נחמן לבטל את גזירות ה"פונקטין" שכללו גם את גיוס ילדי ישראל (והצלחתו לדחות אותן לכעשרים שנה). הרב צ"ן שזו דוגמה מצוינת למקובל בשם רבי נחמן, שאמר ש"על אותו אחד שהם חולקים – גם אני חולק". כלומר, שהמחלוקת נבעה לאימעט משמועות שוא בנוגע לדברים שרבי נחמן עצמו התנגד אליהם. זכות כל הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל.

שבת שלום ומבורך, המערכת

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

מאמין – ולא זורע

את השם – ר"ל.

לעומת זאת, השביתה מכל עשייה, בהכרה שהכל תלוי בה' בלבד, גורמת לאדם למשוך את ידיו מכל דבר שאינו ישר וכשר כרצון ה'. מתוך מנוחת הנפש הזו, המשחררת מהעולם ומוסכמותיו, ניתן לחזור לקרקע המציאות ולפעול באמונה. דווקא ההתנהלות היום-יומית עם הבריות מגלה מיהו האדם באמת, מעבר לכל 'מדרגותיו' בעבודת ה' ודווקא משא ומתן באמונה חושף את אמונתו העצמית בה'.

כמובן, התכלית איננה חוסר-מעש – ה' ברא את העולם כדי שנעשה ונפעל, ונעשה לו "דירה בתחתונים". אך דירה לה' אפשר לעשות רק ביושר ובנקיון כפים, מתוך קידוש שם שמים בעיני ישראל ובעיני העמים כולם. אם לא כן, על הבנין שנבנה נאמר "אם הוי' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו". רק כשמכירים ש"הוי'... יבנה בית", וממילא כל עמלנו בבנין הבית הוא ביושר ובכשרות ('לא שוא עמלו בוניו בו'), נבנה בית אמתי לקדושה.

האמונה המוחלטת בה' מאפשרת את מנוחת השמיטה – מנוחה מעשייה ובעיקר מנוחת האדם מהאגוצנטריות שלו, שהופכת אותו ל'רדוף' בכל מעשיו ומשבשת-משחדת את השקפת עולמו עד לשחיתות. המנוחה, מנוחת הגוף ובעיקר מנוחת הנפש תוך ישוב הדעת, מאפשרת תענוג אמתי. כשם שמנוחת השבת מאפשרת עונג שבת, כך מנוחת "שבת הארץ" מאפשרת לחבר את התענוג האלקי עם התענוג הגשמי – לחשוף את נוכחות ה' בתוך המציאות התחתונה ולחזור לפעול בתוכה 'פעולות אלקיות' ופוריות. מתוך חיזוק האמונה, המנוחה והתענוג בשמיטה זוכים ל"אמת מארץ תצמח" – ביאת המשיח, "צמח שמו ומתחתיו [מתוך קרקע המציאות] יצמח", במוצאי שביעית.

שש שנים האדם "מאמין בחי עולמים וזורע" אך בשמיטה עולים לאמונה גבוהה יותר – 'מאמין בחי עולמים ואינו זורע'. באמונה ה'דגילה' האדם תופס את ה' כ"עוזר" למעשיו שלו (החרישה והזריעה) וכ"מושיע" בחלקים בהם ללא סיעתא דשמיא כל מאמציו ירדו לטמיון (ירידת הגשמים והצמיחה לאחר רקבון הגרעין). באמונת השמיטה, בה האדם שובת ממעש, נתפס ה' כ"מגן" מלמעלה, בחסד חנם, ללא תלות במעשי האדם. כלומה, בשש השנים האמונה נוספת על גבי מעשי האדם ואילו בשמיטה האמונה תופסת את כל המקום.

במפתיע, בעוד אמונת שש השנים באה לידי ביטוי בתפלה, פניה מרוממת לה', אמונת השמיטה מתבטאת במשא ומתן באמונה בהתנהלות היום-יומית הפשוטה. מיד אחרי מצות השמיטה באים דיני "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו" – המכיר בשמיטה ש"להוי' הארץ ומלואה" מקיים "מי יעלה בהר הוי' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים וגו'". מדוע?

כשהאדם מרגיש שדברים תלויים בו, תוספת האמונה ה'רוחנית' מלמעלה נוגעת-זאינה-נוגעת, ולא תמיד מחייבת את העשייה עצמה. אם הדברים תלויים בהשתדלותי, נדמה שלעתיים עלי 'לעגל פינות', עד ש"גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי" ולא-אחת גם הכהנים, תופסי התורה, נכשלים בשחיתות ממונית ומחללים

שיעור

התוועדות ערב ראש השנה

אמונה בשמיטה

קיצור מהלך השיעור

השיעור האחרון של השנה הקודמת, בערב ראש השנה תשפ"ב, הוקדש ל**עבודת שנת השמיטה**. חלקו הראשון של השיעור, הנדפס כאן, הוקדש לפנים שונים של עיקר ענין השמיטה – **חיזוק באמונה**.

פרק א, העיקרי והיפהפה, מסביר כיצד על גבי האמונה בה' בשש השנים מטפסים בשמיטה לעוד קומה של אמונה. מהאמונה המתבטאת **בתפלה** עולים **לביטוי העצמי** של האדם, "נשאת ונתת באמונה", שדווקא באמצעותו הוא רוכש לו **"בשמיטה"** "כתר שם טוב". דווקא בכך ה"**כתר שם טוב**" של היושר והאמון היהודי ניתן לקדש שם שמים, **לבנות מקדש** ולעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

פרק ב מוסיף ליסוד האמונה עוד שני ממדים בשמיטה – **המנוחה והתענוג**, המופיעים בכל שבת וצריכים לשרות גם ב"**שבת הארץ**". האמת של השמיטה היא תהליך של אמונה – מנוחה-תענוג, תהליך קדוש שנכון בין איש לאשתו וגם **בין ישראל לארצו** (המתדמים לאיש ואשה), ותכליתו הולדת נשמות חדשות.

פרק ג מסביר שהאמונה של השמיטה מאפשרת לקפוץ מאמת נמוכה יותר, הקודמת לאמונה, **לאמת גבוהה** יותר המתגלה בעקבותיה. דווקא הכיסוי על האמת הראשונה, המכריח האחז באמונה, מאפשר להגיע לאמת עליונה יותר – **אמת של משיח**. יודגש כי על אף ששלשת הפרקים חורזים מהלך אחד, ולכן הם הודפסו יחד, כל אחד קובע ברכה לעצמו – אפשר להתבונן בכל פרק ולהשיב אל הלב את העבודה היקרה שהוא מכון אליה, כאשר שנה שלמה עומדת לרשותנו לשם כך.

החדשה. השנה החדשה היא שנת שמיטה, וצריך לדבר על העבודה שלנו בשנת השמיטה. בכך נעסוק הערב בע"ה.

א. שמיטה – "כתר שם טוב"
'מאמין בחי עולמים ואינו זורע'
מחר בערב כבר ראש השנה של השנה

בא"ט. אחרי שנה שלמה של "גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו", שחז"ל דורשים^א על שומרי שביעית, יכול לבוא משיח, ב"הקהל" שעושים מיד בתום שנת השמיטה^ב, השנה השביעית.

ח"עוזר ומושיע" ל"חגן"

אנחנו אוהבים להזכיר תמיד^ג את הווארט של רבי לוי יצחק מברדיטשוב^ד על מטבע התפלה "עוזר ומושיע ומגן" – שב"עוזר" מתייחסים לה' כ"נקודה לתתא", העוזר ומסייע לעשיה העיקרית שלי; ב"מושיע" מתייחסים לה' כ"נקודה באמצעיתא", הפועל במקביל-בשורה לאדם שסיועו הכרחי ובלעדיו הפעולה שלי לא תצליח; וב"מגן" מתייחסים לה' כ"נקודה לעילא", הפועל הכל לבדו מלמעלה.

במושגים האלה, כל שש השנים האדם מאמין שה' "עוזר ומושיע": קודם כל, ה' "עוזר" – אני צריך לדורע וה' עוזר לי. ה' גם "מושיע" – הרי הזרע שזורעים באדמה נרקב, מתאפס, מתאיין, ורק מתוך האין צומח משהו חדש. בלי ישועת ה' הוא לא יצמח, אך בכל אופן אני זורע – לכך קוראים שה' "מושיע". שוב, כשאני רואה את התהליך הטבעי, "עולם כמנהגו נוהג"^ה, ובכל זאת צריך לדעת שבלי העזרה של הקב"ה לא מצליח שום דבר בחיים – זו מדרגה של "עוזר". כשדבר קורה על ידי רקבון ממש של הגרעין – זו כבר מדרגה של "מושיע".

אבל כשהתבואה צומחת מעצמה – סוד הספיחין, שמוותרים מדאורייתא בשנת שמיטה^ו

עיקר הענין של שמיטה הוא חיזוק באמונה. חז"ל מקבילים^א את הפסוק "והיה אמונת עתך חסן ישועת חכמת ודעת וגו"^ב כנגד ששה סדרי משנה. הסדר הראשון, ההתחלה-הכתר של כל תורה שבעל פה, שבעצם הוא "כתר מלכות"^ג, הוא "אמונת" זה סדר זרעים". למה קוראים לסדר זרעים "אמונת"? כי האדם "מאמין בחי העולמים וזורע"^ד. כך כתוב על כל שש השנים בהן האדם עובד את עבודת הקרקע, זורע, אבל בשנת שמיטה הוא הרי לא זורע – אז זוכים למדרגה עוד יותר גבוהה של אמונה, 'מאמין בחי העולמים ואינו זורע'.

כלומר, יש שתי דרגות של אמונה: דרגה אחת בה יהודי תמיד מאמין, ודרגה הרבה יותר גבוהה ועצמית של אמונה אליה הוא מגיע בשנת שמיטה. לבחינה הזו לא זוכים כל שש השנים – היא היא של שמיטה, פעם בשבע שנים, "ושבתה הארץ שבת להוי"^ה. פעם אחת בשבע שנים יש שנה שלמה של אמונה במדרגה הגבוהה ביותר. כידוע, יש שתי דרגות של אמונה. אמונה היא מקיף של הנפש, ויש שני מקיפים – החיה, ה-ל שבצלם, והיחידה, ה-ם הסתומה שבצלם. האמונה שאדם מאמין שש שנים וזורע היא בחינת חיה. האמונה המיוחדת של שמיטה, שאדם מאמין בחי העולמים ואינו זורע, היא עצם היחידה – ה-ם הסתומה של "לסרבה המשרה ולשלום אין קץ"^ו. את המדרגה הזו יבוא ויגלה לנו מלך המשיח^ז. לכן שנת שמיטה היא הכנה קרובה לביאת המשיח, "במוצאי שביעית בן דוד

נרשם ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה מאד. אור לכ"ט אלול תשפ"א – כפ"ח.
א שבת לא, א.
ב ישעיה לג, ו.
ג הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו"). הביטוי ע"פ אסתר בכ"מ.
ד תוספות ד"ה "אמונת" בשבת שם, בשם הירושלמי.
ה ויקרא כה, ב.
ו ראה סוד ה' ליראוי כללי השערים פ"ח. ובכ"מ.
ז ישעיה ט, ו.
ח מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן קסו. ראה אותיות לשון הקדש אות ב.

ט סנהדרין צז, א.
י תהלים קג, כ.
יא ויקרא רבה א, א.
יב דברים לא, י ואילך (ובמפרשים); סוטה פ"ז מ"ח (מא, א); רמב"ם, הלכות חגיגה פ"ג ה"א ואילך.
יג מעין גנים נשא עמ' לג; בעתה אחישנה עמ' רעא. וראה בשיעור "מגן אברהם" – ח"י אלול תשפ"א (נדפס בגליון ראש השנה השתא).
יד קדושת לוי על מסכת אבות (וכן בליקוטים).
טו ע"ז נד, ב.
טז כדעת חכמים בספרא (בהר פסקא ד) וכפסק הרמב"ם בהלכות שמחה ויובל פ"ד ה"ב (ועוד ראשונים רבים).

שנת שמיטה

היא השנה לזכות
בה בכתר שם
טוב, שעולה על
שלשת הכתרים.
אפשר לומר
ששלשת הכתרים
נמצאים בכל
השנים, אבל
בשנת שמיטה
זוכים לכתר שם
טוב

שבעבודה הפנימית שלנו נקראים אמונה־תענוג־רצון^{כג} (עם כל ההסברים על פי קבלה מה הן שלש המדרגות האלה^{כד}):

אמונה היא "כתר כהונה". אנחנו מסבירים ש"כתר כהונה" נמצא היום בתפלה, "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"^{כה} – אהבת ה' בלב. כמו אברהם אבינו איש החסד, האב הראשון בין האבות, שהעבודה שלו היא "פולחנא דרחימותא" והוא כהן – כתוב עליו "אתה כהן לעולם"^{כז}. הענין של הכהנים הוא

עבודת ה'. זהו הכתר העליון בין שלשת הכתרים. יש בתפלה כמה מדרגות של אהבה – "לית פולחנא כפולחנא דרחימותא" – אבל עיקר התפלה הוא בטול גמור לה', השתפכות הנפש לקב"ה, מתוך אמונה^{כח}.

תורה היא תענוג, עליה נאמר "אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירוך בכל עת באהבתה תשגה תמיד"^{כח}, "אהבה בתענוגים"^{כט}. אדם שלומד מאמין, יש עליו מקיף של אמונה, אבל החוויה שלו בתורה היא גם אהבה – פשוט תענוג מורגש. בתפלה העיקר הוא בטול ותחנונים, "אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא"^ל. יש תענוג בתפלה, אבל הוא נעלם (חוץ מבתפלת שבת^{לא}, וגם תפלת שמיטה,

ה' כבר לא רק "מושיע" את מעשי שלי. הדי אני לא עשיתי שום דבר, הלכתי לישון. זו מדרגת "מגן", כמו שמסבירים^ל שחזקיהו המלך הלך לישון והקב"ה לחם מלחמתו בסנחריב וכולם נפלו חללים. "מגן" הוא לשון חנם בארמית^ל – כל מה שה' עושה הוא בחנם, בחסד חנם. לכן אני לא צריך לפעול שום דבר והכל בא רק מה'. זו בחינה שמגיעה לשיא אצל חזקיהו המלך, שהיה ראוי להיות משיח^ל. בפשטות, כפי שאנחנו תמיד מסבירים^{לב},

המדרגה של חזקיהו הישן על מטתו, נמוכה ממדרגת המלכים שפועלים בעצמם מתוך בטחון בה' – אך הסבה לכך היא שהוא נוהג כך מתוך חולשתו. לעומת זאת, ה'מאמין בחי עולמים ואינו זורע' בשמיטה כחו במתניו לחרוש ולזרוע וחוסר־הפעולה שלו הוא מתוך גבורה – "גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו".

שלשה כתרים וכתר שם טוב

השרש שמש, שרש השמיטה, רומז לשם טוב. רבי שמעון בר יוחאי מדבר במשנה^{לד} על שלשה כתרים, "כתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות", אבל יש עוד כתר – "וכתר שם טוב עולה על גביהם". שנת שמיטה היא השנה לזכות בה בכתר שם טוב, שעולה על שלשת הכתרים. אפשר לומר ששלשת הכתרים נמצאים בכל השנים, אבל בשנת שמיטה זוכים לכתר שם טוב.

שלשת הכתרים הם ג רישין שבכתר^{לד},

יז פתיחתא דאיכה רבה פסקא ל.

יח ראה לדוגמה ב"ק פה, א.

יט סנהדרין צד, א.

כ לב לדעת ביאור ל"אמונה ובטחון" פ"ב (עמ' קה ואילך) – נתבאר בשיעור כ"ה מרחשון ע"ח – ובכ"ד.

כא אבות פ"ד מ"ג.

כב ראה סוד הוי' ליראיו, נספח לשער א (ג' רישין שבכתר").

כג ראה בנסמן בהערה הקודמת ובישעורים בסוד ה' ח"ג עמ' מז ואילך ועמ' רצא ואילך. ספר הנפש פ"ב עמ' מה:מו. כד ע"ח ש"ג (אריך נפיו) פ"ב (מ"ת); עמק המלך ש"ט (תלת רישין) פ"א ואילך. ראה ישעורים בסוד ה' ליראיו הנ"ל.

כה זהר ח"ג רסז, א.

כו תהלים קי, ד.

כז ראה לקו"מ בריבוי מקומות עפ"י שמות יז, יב והתרגום שם.

כח משלי ה, יט.

כט שה"ש ז, ז.

ל אבות פ"ב מ"ג.

לא תו"א סה, ג.

אבל "כתר שם טוב עולה על גביהן" הוא מדרגה עוד יותר גבוהה. שוב, אין לנו מושג יותר גבוה מאמונה – אמונה היא הראש, כמו שאברהם אבינו הוא "ראש כל המאמינים"^{לד} – לכן צריך לומר שכתר שם טוב הוא עוד מקיף, עוד דרגה יותר גבוהה של אמונה. בלשון הקבלה, גם בתוך הרדל"א גופא, הראש של האמונה, יש את ה'גוף' שלו כביכול ויש את הפנימיות שמתלבשת בו, "חביון עז העצמות"^{לה}, ה'עצמי' ממש של האמונה.

"נשאת ונתת באמונה"

מה יכול להיות ביטוי של אמונה שגבוה עוד יותר מתפלה לה' (בכל הרמות שלה)? יש עוד פירוש של אמונה, יותר פשוט דווקא, אך כמה שהדבר יותר פשוט – הוא יותר עצמי. האמונה הגבוהה לא באה לידי ביטוי דווקא בעבודה של השתפכות הנפש, בתפלה ותחנונים לה' – עבודת התפלה היא הגוף של האמונה, אבל "חביון עז העצמות" בא לידי ביטוי במושג אחר של אמונה:

חז"ל אומרים^{לו} שהשאלה הראשונה לאדם אחרי 120 שנה היא "נשאת ונתת באמונה?". לא שואלים כמה טוב התפללת במשך החיים שלך, אלא 'כמה היית א ערליכער איד?', 'כמה היית יהודי הגון?'. האמונה הזו באה לידי ביטוי במשא ומתן שלך, בממון שלך. כידוע^{לז}, אמונה לשון ממון – יש משהו בממון של האדם שנוגע בנקודה הכי עצמית שלו.

למה אנחנו מדגישים זאת? כי זהו הפשט של "כתר שם טוב". "כתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות" הם ענינים חשובים – להיות כהן, להיות תלמיד חכם, להיות מלך, מנהיג, כל הכבוד, כל אחד עם הכבוד שלו. אבל מי שאתה באמת, מה

שיש לה כוונות מיוחדות בכתבי האריז"ל^{לב}). יש עוד בחינה, "כתר מלכות", שהוא הרצון – המלך הוא הרוצה, הדורש מאתנו ומצווה עלינו לקיים את הרצון שלו. אנחנו צריכים לבטל את הרצון שלנו – "בטל רצונך מפני רצונו"^{לג} – וככה זוכים ל"כתר מלכות". אלה שלשה כתרים, אבל כתוב שיש עוד כתר אחד, "כתר שם טוב" – שמייוחד לשמיטה – ש"עולה על גביהם".

כתר שם טוב – חביון עז העצמות

כתוב בפירוש שיש "שלשה כתרים", לא ארבעה, אז איך יש עוד כתר? יש כמה הסברים בספרים. הסבר אחד, שכתוב אצלנו^{לד}, שכתר שם טוב כולל בעצם את שלשת הכתרים. והרמז: **כתר שם טוב** שוה בדיוק **אמונה-תענוג-רצון**, שלשת הכתרים. בכל אופן, זהו לא בדיוק הפשט – הפשט ב"וכתר שם טוב עולה על גביהם" הוא שזהו באמת כתר רביעי, שיותר גבוה מכולם. לכאורה, אין לנו משהו גבוה מאמונה – שלשת הכתרים הם אמונה-תענוג-רצון, ואין עוד מדרגה מעל. איך נסביר? הפשט הוא שיש עוד מדרגה של אמונה. כתוב "צדיק באמונתו יחיה"^{לה} – "**באמונתו**" אותיות **ב-אמונות**. כלומר, ה"צדיק", שהוא ה-צ של הצלם, האור הפנימי, חי עם שני מקיפים של אמונה, **לם ד-צלם**, שתי אמונות, כנ"ל.

האמונה של אמונה-תענוג-רצון היא המקיף הקרוב – "כתר כהונה", שבעבודת ה' היינו התפלה, ההתקשרות לקב"ה דרך תחנונים, "תחנונים ידבר רש"^{לו} (כל תפלה היא בתחנונים, גם תפלת עשיר, רק שבתוך התפלה גופא יש שתי רמות – תפלה של עני ותפלה של עשיר).

לב שער המצוות פרשת בהר. וראה אמת ליעקב (ניניו) קא, א.

לג אבות פ"ב מ"ד.

לד סוד ה' ליראין, נספח לשער א ('ג' רישין שבכתר").

לה חבקוק ב, ד.

לו משלי יח, כג.

לז שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח).

לח שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבקוק ג, ד. וראה גם מאו"א מערכת אלף אות סד.

לט בהמשך הסוגיא דלעיל הערה א.

מ ראה לקומ"א כג, ה.

גם בית המקדש

צריך שם טוב.
 כנראה שלא היה
 לבית המקדש
 שם טוב, לכן הוא
 נחרב פעמיים
 – הוא עמד כך
 וכך שנים, אבל
 מחוסר ה"שם
 טוב" שלו, שהוא
 הערליכקייט
 (הישרות)
 של
 הכהנים – נבחרו
 העם – הוא נחרב

רחמנא קרי"מ^מ – והרי תכלית
 המקדש היא כניסת ה' למציאות
 באופן שלם. כל הענין שעשו
 קופה במקדש לנדבות שתרמו,
 והקפידו שדווקא הכהן הגדול
 יהיה ממונה עליה^מ, הוא כדי
 שהכסף ילך למקום הנכון ויהיה
 בתכלית הנקיות והטהרה. כלומה,
 גם בית המקדש צריך שם טוב.
 כנראה שלא היה לבית המקדש
 שם טוב, לכן הוא נחרב פעמיים
 – הוא עמד כך וכך שנים, אבל
 מחוסר ה"שם טוב" שלו, שהוא
 הערליכקייט (הישרות-הכשרות)
 של הכהנים – נבחרו העם –
 הוא נחרב.

ה' רוצה בית מקדש, אבל
 רוצה שתעשה עם כסף טהור,
 רוצה עם קידוש השם גם מול אומות העולם.
 יהודי שנושא ונותן באמונה מול אומות העולם
 מקדש שם שמים^{מב}. זהו הבנין שה' רוצה, זהו
 בנין בית המקדש, זו העבודה של ראש השנה
 שלו וזהו הענין של שמיטה – זו שנה מיוחדת,
 בה לא עובדים, כדי לטהר לגמרי את המשא
 ומתן שלך^{מט}. זו הזדמנות, פעם בשבע שנים,
 שנה שלמה לא לעבוד.

כמו שנסביר^ג, מצד אחד שמיטה היא להגיע
 למדרגה של "הן עם לבדד ישכן ובגוים לא
 יתחשב"^{נא}, להתעצם עם עצמנו, עם עם ישראל,
 להגיע לטבע האמתי שלנו, שקשור עם "שבת

ה'עצמי', מתבטא באיך שאתה
 נוהג עם הבריות – במשא ומתן
 שלך. יש בזה משהו 'עצמי' יותר
 מכל הכתרים. זהו הפשט ממש
 של "כתר שם טוב עולה על
 גביהן".

"כתר שם טוב" למקדש

שוב, כל הכבוד לכל השלשה,
 אבל תכל'ס בסוף ישאלו אותך
 למעלה "נשאת ונתת באמונה?"
 – האם העסקים שלך באמונה?
 האם הכסף שלך הוא כסף טהור?
 איך בנית את הבית שלך?
 הפרק החדש של אדמו"ר
 הזקן, מאז ח"י אלול^{מא}, הוא
 פרק קכז בתהלים, "שיר המעלות
 לשלמה". בדרך מליצה, הסימן

הוא ששלמה הוא זלמן (התרגום לאידיש של
 שלמה) ו-קכז בגימטריא זלמן. הוא מתחיל "אם
 הוי' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו"^{מב}. אחד
 הפירושים^{מג} הוא שאפילו אם הצדיק הכי גדול
 יבנה בית, בית מקדש, אבל אם הוא יעשה זאת
 מכסף לא טהור – ענין שרבים נכשלים בו –
 הוא לא עשה שום דבר.

אמרנו שבאמונה גופא יש שתי דרגות,
 כשהדרגה הראשונה היא "כתר כהונה". אבל
 גם הכהן יכול להכשל במה שקוראים במלים
 פשוטות שחיתות בכספים, טובת הנאה.
 מי הדוגמה לכך בתנ"ך? בני עלי^{מז}. יש עוד
 דוגמאות^{מח}. יכולה להיות אמונה בה', אמונה
 אמיתית שמתבטאת בתפלה, שלא חודרת
 לתוך המציאות, עד ש"גנבא אפום מחתרתא

מו ברכות סג, א – גרסת הע"ו.

מז מלכים"ב פי"ב.

מח כמעשה רבי שמעון בן שטח והישמעאלי – דברים
 רבה ג, ג, ועוד.

מט שהרי גם המסחר בפירות שביעית אסור, וראשית
 קלקול המסחר וההפסד בו הוא הכשלון ב"באקה של
 שביעית" – ראה קידושין כ, א.

נ הוסיבר בחלק נוסף של השיעור, שנדפס בגליון סוכות.
 נא במדבר כג, ט.

מא שבו חל יום הולדתו – ראה לוח "היום יום" ח"י אלול.
 מב בהמשך השיעור נתבאר בעומק הפסוק הזה בקשר
 לסוד הנסירה – נדפס בגליון האזינו השתא.

מג ראה מקרי דרדקי נשא אות קפז, איש וביתו פי"ב.
 מד שמואל"א ב, יג ואילך ובמפרשים; יומא ט, ב.

מה בני שמואל – שמואל"א ח, ג.

הבאה עלינו לטובה, כתבנו¹³ בהערה ששורה פעמיים **ישועה**, אותיות **יהושע**. אמרנו שיש בתנ"ך שני יהושע עיקריים – יהושע בן נון ויהושע בן יהוצדק, בתחלת בית שני, שיש עליו הרבה בתנ"ך, במיוחד בספר זכריה. יהושע הכהן הגדול הוא "כתר כהונה", כמובן. אבל יהושע בן נון, שירש את הארץ, וגם תקן עשר תקנות של דרך ארץ בארץ ישראל¹⁴ – גם הענין של ארץ ישראל, בה שומרים את השמיטה, וגם הענין של יושה, אמונה ודרך ארץ – הוא ה"כתר שם טוב". הוא המקיף העליון, מקיף דמקיף, של האמונה – חביון עוז העצמות שבתוך רדל"א.

ועוד רמז חשוב: בסוכות, תכלית השמחה של כל חגי תשרי, אנחנו אומרים "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה"¹⁵. יש בפסוק הזה 26 אותיות, אבל כשבודקים מאילו אותיות הוא מורכב רואים שיש בו בסך הכל עשר אותיות – **א, ב, ה, ו, י, מ, נ, ע, ש, ת**. אילו מלים אפשר להרכיב מעשר האותיות האלה? קודם כל, בולט שיש כאן את המלה **אמונה**. מה חמש האותיות הנוספות? **שביעת** – שביעית בכתיב חסה, כפי שכתוב בכל הפעמים בתורה¹⁶. יש כאן רמז בולט לקשר בין אמונה לשנת השביעית. כמה שוה **שביעת** בגימטריא? אפשר לומר שזהו הרמז העיקרי ש'פספסנו' כשלמדנו את הרמזים של השנה – **שביעת** בגימטריא **תשפ"ב**! אם כן, לא רק בסוכות, אלא בכל שנת השמיטה, ובפרט בשמיטה תשפ"ב, צריך לקיים – באמת ובאמונה – "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה".

ב. אמונה מנוחה תענוג

שנת מנוחה

שנת השמיטה היא שנת שבת, שביעית.

הארץ¹⁷. אבל יחד עם זאת, העבודה היא לקדש שם שמים, "כתר שם טוב". גם עם יהודים, כאשר עושים עסקים באמונה זהו קידוש השם, וכל שכן וקל וחומר עם גוים – זהו קידוש השם הכי גדול. פלא, נס, אף אחד לא "ישר הולך" בעולם הזה, ואם רואים איזה יהודי שהוא אן ערליכער איד זהו חידוש מופלא, לשם כך ה' ברא את העולם. זה עושה לה' דירה בתחתונים¹⁸.

זהו הפשט למה שלשת הכתרים הם "כתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות" – ו"כתר שם טוב עולה על גביהן". מצד אחד כולל את שלשתם, כי הוא העצמי שלמעלה משלשתם. הוא מתלבש בתוך הרדל"א, "ריש גלי".

שם טוב מביא למשיח

עד כאן אמרנו כמה ווארטים, כמה ענינים. בעיקר אמרנו **ששמיטה** רומזת לביטוי **שם טוב** – שנה שלמה לרכוש לעצמך, לעצמנו, לקהילה שלנו שם טוב – יש הרבה מדרגות, כל אחד צריך שם טוב לעצמו. אם יש איזה ארגון, או קהילה מסוימת, הם צריכים שם טוב. כל היהודים יחד צריכים שם טוב. אז יבוא משיח. כתוב¹⁹ **שם-שם טוב** מגיעים ל-**שם חי**, אותיות **משיח**. לכן משיח בא במוצאי שביעית – היא "**שם טוב**", ותיכף ומיד עולים ומתחברים מה-**שם טוב** ל-**חי**, ו**שם-חי** הוא מלך המשיח. אמרנו שהאמונה הזו, קודם כל, היא אמונה בדרגה של "מגן", למעלה מ"עוזר ומושיע" (כמו הסדר בתפלה), ואז חותמים את התפלה ב"ברוך אתה הוי' מגן אברהם", התכל'ס.

שמיטה תשפ"ב

ברמזים של שנת **תשפ"ב**, המספר של השנה

נה ישיעור ה' אלול תשפ"א – נדפס בגליון ר"ה השתא.

נו ב"ק פב, א.

נד ישעיה יב, ג.

נח שמות כג, יא. ויקרא כג, טז; כה, ד; שם פסוק כ; דברים

טו, יב.

נב ויקרא כה, ו.

נג תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

נד קיצורים וביאורים למאמר ד"ה "הרכבת אנוש לראשנו" (מהרה"צ רבי הלל מפאריטש) אות יח, בספר מגיד מראשית אחרית. ישעורים בסוד ה' ח"ב עמ' פג ואילך.

כדי לקבל תענוג אמתי צריך להיות במצב של מנוחת הנפש

יש לה בעצם שלשה שמות – שמיטה, שביעית (כמו מסכת שביעית במשניות) ושבת (שבת הארץ, "ושבתה הארץ שבת להוי"). יש הבדל גדול בין יום

השבת קדש לשנת שביעית, אף על פי ששבת היא יום השביעי, כדמוכח מההבדלים הגדולים בהלכה ביניהם, וגם המושגים שביעית ושבת בשמיטה הם שתי בחינות. בכל אופן, שלשת השמות, שמיטה-שביעית-שבת, מתחילים ב"ש", "אתא דאבה"נט – כנראה ששלשת השמות גופא הם כנגד שלשת האבות, התכללות שלהם. ככל אופן, מה משותף לשבת הארץ ושבת (היות שנקרא שבת, כמו יום השבת)? המנוחה. שבת הארץ היא שנה שלמה של מנוחה מעבודה. שבת היא 'למען תנוח'^ט וגם שביעית 'למען תנוח' – צריך לנוח. לנוח אין פירושו לישון שנה שלמה, כמו ששבת היא לא ללכת לישון יום שלם – המנוחה נועדה לשינוי ראש, שינוי תעסוקה פנימית. לכן זו השנה הכי מסוגלת ללמוד תורה. אדם נח ממלאכתו, מהעבודה שלו, ולומד תורה. בשנת שמיטה צריך כל אחד להקדיש הרבה יותר זמן לתורה, מה שנקרא 'להכנס לכולל'. הכולל יכול להיות גם בבית שלו. כמובן, יש ענין גדול מאד ללמוד ביחד. כמו שיש מצוה להתפלל במנין – גם בלימוד במנין יש מעלה עצומה של "שכינתא שריא"^א בדרגה גבוהה, כמו שמוסבר בתניא^ב.

המנוחה היא בדעת של האדם – שהוא במצב של מנוחת הנפש. מי שטרוד לא פנוי נפשית לקבל תענוג – תענוג רוחני הוא ודאי לא מסוגל לקבל, וגם התענוג הגשמי שלו הוא מזוהף, לא תענוג אמתי. כדי לקבל תענוג אמתי צריך להיות במצב של מנוחת הנפש.

לכן התורה נתנה דווקא בשבת, "לכולי עלמא בשבת נתנה תורה"^ה, והרבי מסביר^ו שהתורה נתנה מתוך מנוחה. אמרנו ש"כתר תורה" הוא הכתר של התענוג, "דישא דאין" בלשון הקבלה (תענוג במספר סדורי שוה אין, 61). "והחכמה [התורה, 'אורייתא מחכמה נפקת'^ז] מאין תמצא"^ח – מכח התענוג בנפש. הרגשת היש של האדם, שהוא מרגיש את עצמו 'יש', היא גופא ההוכחה שהוא לא נח. צריך לנוח מהישות, מהאגוצנטריות של האדם – להיות פנוי לקבל את התענוג של התורה. המנוחה של שנת שמיטה היא מנוחה מיוחדת, מנוחה של שנה שלמה, כולל ימי השבת שבשמיטה, וגם התענוג שבשמיטה הוא סוג מיוחד של תענוג.

אמת: אמונה-מנוחה-תענוג

יש לנו עכשיו סימן – אמת: מאמונה מגיעים לאמת (כפי שיעוד יוסבר). קודם כל, שנת שמיטה היא שנה של אמונה – כל מה שהתחלנו לדבר בפרק הקודם על "משא ומתן באמונה". זהו פשט. שנת שמיטה היא גם שנת מנוחה, כפשוט, וגם שנת תענוג, כמו שהסברנו. ראשי התיבות הם **אמת** – אמונה-מנוחה-תענוג. כל האמת

נט ראה זהר ח"א ב, ב; תקו"ז תקון נא (פו, ב).
ס עפ"י שמות כג, יב. דברים ה, יד.
סא סנהדרין לט, א.
סב אגה"ק כג.
סג ישעיה נח, יג.
סד שם פטוק יד.

שנת תענוג

כמו ששבת היא יום של ענג, "וקראת לשבת ענג"^ט, "אז תתענג על הוי"^{טד}, גם השנה הזו צריכה להיות שנה של ענג, של תענוג, כי היא

סה שבת פו, ב.
סו שיחת ש"פ במדבר ערב חה"ש תנש"א ס"ב (התועדויות תנש"א ח"ג עמ' 267).
סז זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
סח איוב כח, יב.

היסוד. זו כבר התבוננות שלמה וחשובה, ששנת שמיטה היא שנה בה מתחזקים, לפי הסדר הזה, באמונה, במנוחה ובתענוג.

התכל'ס בסוף היא באמת להוליד נשמות חדשות (מכח האמת, במובן של מימוש-הגשמה-הולדה, שהיא פנימיות ספירת היסוד^{טו}). לכן השנה הבאה עלינו לטובה ולברכה, שנת שמיטה, היא שנה של הרבה לידות בעזרת ה' יתברך – הרבה לידות של נשמות גבוהות, נשמות חדשות, נשמות שבתיות.

שנת "ושמח את אשתו"

אמרנו שאמונה היא משא ומתן באמונה, אבל אמונה היא בכלל אמון. יש אמונה שהיא 'עבודה', תפלה, 'כתר כהונה', אבל אומרים שהפשט של אמונה הוא אמון. אמון אחד בשני הוא לא רק בעסקים, אלא גם בבית – בין בני זוג גם צריך אמונה. חוץ מהפשט, שבני זוג צריכים להיות נאמנים אחד לשני – בן זוג לבת זוגו ובת זוג לבן זוגה – הכל מתחיל מכתר שם טוב, אמונה.

התכלית של האמונה היא להגיע בסוף לתענוג (דרך המנוחה והמדרגוע בין בני הזוג, כפי שאמרה נעמי לכלותיה "ומצאן מנוחה אשה בית אישה"^{טז}). גם לפי ההסבר הרגיל שלנו, שאמונה היא הראש העליון ואחר כך תענוג. כעת מסבירים שיותר גבוה ויותר עצמי, ראש על גבי ראש של "תשורי מראש אמנה"^{טז}, "מראש אמונה". בסוף מגיע לתענוג של היסוד, שבוכותו מולידים נשמות חדשות.

אם כן, זו גם שנה של "ושמח את אשתו אשר לקח"^{טז} – שנה שלמה להיות פנוי לביתו. זהו גם פשט. יש כאלו שבע"ה יתחתנו – יתחתנו מחד בבקר, אז תהיה להם שנה שלמה של שמיטה

מתחילה מאמונה, "איהו אמת, איהו אמונה"^{טז}. כבר אמרנו שמנוחה היא מנוחת הדעת. מאיפה יודעים? אומרים במנוחה של שבת, ברעוא דרעוין, "אברהם יגל, יצחק ירנן, יעקב ובניו ינוחו בו". רואים שמי שנח בין האבות, וממילא נעשה כלי לקבל את התורה שלכולי עלמא נתנה בשבת, הוא דווקא יעקב אבינו – עמוד התורה בין האבות^{טז}. יעקב הוא התפארת, אבל – כמו שהזכרנו לאחרונה^{טז}, "אלהי יעקב" היינו הדעת^{טז}. הדעת בכלל היא נשמת התפארת^{טז} – "משה מלגאו ויעקב מלבר"^{טז}. אם כן, המנוחה היא בחינת דעת בכלל, "מפתחא דכליל שית"^{טז}. תענוג הוא בדרך כלל בראש השני של הכתר, כמו שהוזכר, אבל יש לו עוד מקום – ספירת היסוד. עיקר התענוג מופיע באבר התענוג. לכן עיקר הזיווג של תלמידי חכמים, להוליד נשמות חדשות – זיווג של שבת^{טז} – הוא התענוג של היסוד. למדנו לא מזמן באגרת הקדש בתניא^{טז}, על התענוג של המשפיע והמקבל – האבא שרוצה ללמד את בנו תורה צריך הרבה תענוג פנימי. המשל שלו הוא זיווג גשמי – ככל שיש יותר תענוג בזיווג יש יותר המשכת הזרע, "זרעא חייא וקיימא". לשם כך צריך מנוחה. בכלל, הזמן הכי מסוגל לזיווג הוא שבת, כי אדם נמצא במנוחה. זו דוגמה שממנוחה באים לתענוג.

אבל עוד לפני הכל צריך אמונה, צריך את הסימן אמת – מתחיל מאמונה, אחריה מנוחה ואז תענוג. לדרכנו, ההסבר שלנו כרגע, האמונה היא הכתר, המנוחה היא הדעת והתענוג הוא כבר

טז ראה זהר ח"ג קצח, ב.

ע זהר ח"א קמו, ב. מגלה עמוקות פרשת ויצא ד"ה "ויצא צירופי אותיות"; פרשת ויגש ד"ה "ויגש אליו" הד'.

עא שיעור ה' אלול תשפ"א (נדפס בגליון ר"ה השתא).

עב שעה"כ ענין כונת העמידה (עמ' קצג). וראה זהר ח"ב יד, ב.

עג ע"ח כללי מהרח"ו כ; פע"ח שער הלולב פרקים ביג.

ע"פ תקו"ז תקון יג (כט, א).

עד ע"פ תקו"ז יג (כט, א).

עה זהר ח"ב קעז, א.

עו כתובות סב, ב.

עז תניא אגרת הקדש טו.

עח ראה סוד ה' ליראיו ש"א פ"ב (ובשיעורים בסוד ה' ח"ג שם).

עט רות א, ט.

פ שה"ש ד, ח. וראה במד"ר עה"פ.

פא דברים כד, ה.

אם כן, זו גם שנה של "ושמח את אשתו אשר לקח" - שנה שלמה להיות פנוי לביתו

שלך, גם ההנאות והתענוגים שלך, הכל יהיה בגדר של "דעהו", חיבור ויחוד עם הקב"ה. זהו יחוד התענוג שבא בסוף של אמונה-מנוחה-תענוג.

לקיים את המצוה של "נקי יהיה לביתו". כל אחד ואחד, באיזו רמה פנימית רוחנית, צריך לקחת בחשבון שמחר בבוקר, ראש השנה, מתחתנים מחדש – ואז יש לנו שנה שלמה של "ושמח", להיות

פנוי. זהו הפשט של שנת שמיטה – אמונה, מנוחה, מתוך מנוחת הדעת, ואחד כך תענוג.

ג. אמת-אמונה-אמת

ערעור האמת מכריח חיזוק באמונה

מוסבר בספרי החסידות⁹⁸ שיש הנחה ראשונה של אמת. אחריה בא משהו שסותר את ההנחה הזו, מעלים על האמת – עכשיו אני כבר לא בטוח. לאחרונה⁹⁹ דברנו הרבה על ודאות לעומת אי-ודאות. בהתחלה יש ודאות. ילד שמקבל חינוך נכון מתחנך על הרבה אמתות ופשוט אצלו שהן ודאיות, אמת ודאית. אבל יכול להיות שהוא מתבגר והוא שומע דברים אחרים, קורא ספרים ורואה סרטים באינטרנט וכל מיני מרעין בישינו, ר"ל, ואז הוא מתחיל לקבל ספקות. הספקות לאו דווקא הופכים אותו ללא מאמין, חלילה, אבל ודאות האמונה שלו נפגמת. האמת הראשונה שלו, שהיתה מונחת אצלו כהנחת יסוד, פתאום לא כל כך פשוטה. אדרבא, כעת הוא מבין שעליו להתחזק באמונה. אם האמונה היתה בדבר ודאי לגמרי, ללא כל עוררין שבעולם, לא היה צריך להתחזק. כתוב¹⁰⁰ שבדבר שאתה רואה במו עיניך אינך מסופק כלל וכלל, לא ספק ולא ספק ספיקא, ואז גם לא צריך להתחזק באמונה. קודם העניין היה ברור, וכעת נעשה מטושטש – צריך ללכת להתחזק, לקנות זוג משקפים חדשים עם מספר יותר גבוה כדי לראות את הדברים נכון. אני קצת מרחיב

חיבור התענוג הגשמי והרוחני

ברגע שאני שם את התענוג ביסוד יש לי עוד חידוש. אם התענוג הוא רק האין, "רישא דאין", הראש השני של הכתר – הוא לא מורגש, אני מבין שכל התענוג רוחני לגמרי. אבל ברגע ששמת את התענוג ביסוד, זהו כמו הפשט של ענג שבת, "וקראת לשבת ענג", "אז תתענג על הוי". "אז תתענג על הוי" מדגיש את הפן האלוקי, אבל "וקראת לשבת ענג" מדגיש את הפשט, גם בהלכה¹⁰¹, שעונג שבת הוא לענג את השבת בבשר שמן ויין ישן – ענג שמתלבש בתוך גשמיות ממש¹⁰².

כתוב¹⁰³ שבחב"ד לא הדגישו את המצוות של האוכל, הגם שהן מצוות גדולות של ענג בשבת, כי אנו לא ברי הכי. אבל בשנת שמיטה יש שנה של מנוחה, כל כך הרבה מנוחה שגם התענוג בהחלט יכול לבוא לידי ביטוי למטה. זו התכלית של התענוג, "לעשות לו יתברך", לתענוג שלו יתברך, "דירה בתחתונים" – שגם המים התחתונים יתחברו לגמרי עם המים העליונים¹⁰⁴, שגם התענוג הגשמי יהפוך להיות תענוג רוחני. זה קשור למה שנסביר בהמשך¹⁰⁵ – פירוש החסידות ל"בכל דרכיך דעהו"¹⁰⁶, שגם הדרכים

פב שו"ע אדה"ז או"ח רמב, ב.

פג וגם תענוג היחוד בין איש ואשתו הוא אחד הטעמים לעונת תלמידי חכמים בשבת דווקא – ראה לבוש או"ח רמ, א.

פד אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ז עמ' יח.

פה ראה לקו"ת ואתחנן יא, ב ובכ"ד.

פו הנ"ל הערה נ.

פז משל"ג, ו. ראה כש"ט (קה"ת) אותיות קב, ריב"ב, חלק

שני רפכ"א. ובריבוי מקומות.

פח ראה שיח שרפי קדש (פרשיסחא) לך לך ד"ה "ועמק השדים בארות בארות חמר" וד"ה "בארות בארות".

פט החל משיעור ה' אלול ששפ"א (נדפס בגליון ר"ה השתא).

צ ראה ר"ה כו, א: "כיון דחזיתו... לא מצו חזו ליה זכותא". הענין מוסבר בריבוי מקומות בחסידות (למשל סה"מ תרס"ב עמ' רמב ואילך; סה"מ תש"ט עמ' מה ואילך).

דרכים – בכסף, בשטר ובביאה^{צח}. "כסף" הוא ההתעוררות הראשונה, בה ברור שהדבר הוא אמת. אחר כך ה' לוקח ממני את הודאות, ואני נשאר רק עם "שטר". מחד, השטר הוא אותיות התורה. מאידך, לעניננו, השטר הוא האמונה שלי בה' שאיני רואה אותו – אני צריך להאמין באמתות התורה, אבל זו לא אמת אלא אמונה. בסוף התכלית היא "אמת מארץ תצמח", ה"ביאה", הזיווג עצמו. מתוך החיזוק באמונה האמת צומחת מתוך הארץ – מגיע יחוד וזיווג, שהוא התענוג, זוכים להוליד נשמות חדשות.

הלימוד חנסי ראש כל המאמינים

מאיפה לומדים בחסידות את הסוד של אמת, אמונה ובסוף אמת לאמת? מאברהם אבינו, ראש כל המאמינים, ראש כל אנשי האמת. דרך אגב, "אנשי אמת"^{צא} זה תנאי להיות שופט בעם ישראל – הולך יחד עם "שונאי בצע", ה"שם טוב" עליו דברנו בהתחלה.

כתוב שראשית דרכו של אבינו הראשון היא היציאה חי מכבשן האש. נמרוד, אמרפל, הפיל אותו לכבשן האש – והוא יצא חי. רש"י מביא^{צב} במלחמת המלכים שעדיין לא כל באי עולם האמינו בסיפור הזה – הוא נחשב כאגדה. חושבים שבזמן-אמת כולם מאמינים במה שכתוב בעיתון, אבל מתברר שלא – גם אם יוצא משהו נסי ופלאי בזמן אמת (כמו השנה הזו, תהא שנת פלאות בכל^{צג}) יש מפקפקים. לכן צריך להחדיר את האמת, שיאמינו. אני מבין שאחרי כך וכך דורות אפשר לפקפק – אפשר לפקפק בבעל שם טוב, עד שיש כמה אנשים טפשים, אפשר לומר, שמטילים ספק אם היה אחד כזה. אנחנו מספיק קרובים כדי לדעת שהיה אחד כזה, אבל היה כבר לפני מאה שנה מי

מאיך שכתוב. בפירוש כתוב שיש אמת ראשונה שמתעוררת על ידי 'פארשטעל' (כיסוי) – באיזה פארשטעל שמעלים על האמת הראשונה, ואז צריך אמונה.

בדרך כלל אומרים שהזכר הוא אמת והנקבה היא אמונה ("איהו אמת, איהי אמונה", כנ"ל), שני עמודים, אבל לפעמים כתוב שכאשר האמת מתעוררת היא גופא חייבת להפוך לאמונה. קודם הדבר היה אמת, לא צריך להאמין בדבר אמת, וכעת אני צריך להאמין בו. המצב הראשוני הוא ודאי והמצב השני הוא לא-ודאי, אבל האי-ודאות היא אמונה.

ירידה צורך עליה

בשביל מה טוב ערעור האמת שדורש מעבר לאמונה? מה יהיה אחר כך? מה התכל'ס? "אמת מארץ תצמח"^{צא}. האמונה היא הארץ, המלכות, סוד השביעית – שבת הארץ. אחרי שנה שלמה של חיזוק באמונה צומחת אמת.

כשאמרת קודם שיש איזה פארשטעל על האמת הראשונה וצריך להתחזק – ההתחזקות היא לא באמת שהתעוררה. במדה מסוימת אבדתי את האמת. במה אני צריך להתחזק? באמונה – שאף על פי כן, למרות הכיסוי והערעור, אני מאמין. שוב, בשביל מה זה טוב? בשביל מה שייצמח מהענין אחר כך – "צמח שמו ומתחתיו יצמח"^{צג}, מלך המשיח שבא באמת במוצאי שביעית, כמו שהסברנו קודם. כלומר, יש סדר של אמת-אמונה-אמת.

האמת השניה כמו זיווג שני, או כמו טבע שני של אדם (כידוע^{צד} הרמז, **טבע שני** בגימטריא אמת). דווקא האמת השניה נקראת אמת לאמתו. למה התהליך הזה דומה? לפירוש המפורסם של הבעש"ט^{צד} על "האשה נקנית בשלש

צח ע"פ קידושין פ"א מ"א.

צא שמות יח, כא.

צב בפירושו לבראשית יד, (מבראשית רבה מב, ז).

צג שיעור ה' אלול תשפ"א (נדפס בגליון ר"ה השתא). וש"נ.

צא תהלים פה, יב.

צב זכריה ו, יב.

צג ראה הטבע היהודי עמ' קמ. ובכ"מ.

צד כש"ט (קה"ת) אות י.

מקרקע האמונה עולים ספיחים בשביעית – והם מותרים. זו האמת שעתידה לצמוח בכל עוצמתה תיכף ומיד במוצאי שביעית, בהקהל, שכבר מרגישים בתוך השביעית

לאברהם אבינו למה שקרה למלך סדום. הצלת מלך סדום היא סיפור בו ה' לוקח אדם רשע ועושה לו משהו שדומה לאדם צדיק, נס הצלה, וממילא מקבלים את הרושם שזהו דבר טבעי – מלך סדום יצא מהחמר ואברהם יצא מהאש. זו דוגמה שההשגחה הפרטית בכוונה מכוונת ומעמידה מסך על דבר שהיה פשוט, כדי להרוס את האמת הראשונה, את הכסף הראשון, ולהפוך אותו לשטר – כדי בסוף לזכות להגיע לביאה האמתית, אמת לאמתו. היחוד של האמת השניה כבר קורה בהעלם בשנת השמיטה ומתגלה ברוב עוצמה וברוב הדר תיכף במוצאי שביעית.

סיכום

זו התבוננות חשובה מה קורה ובמה צריך להתבונן ולעבוד בשנת השמיטה. התחלנו, בתור הקדמה לשנת השמיטה **תשפ"ב**, לדבר על ודאות ואי־ודאות, שהן בעצם המעבר מאמת לאמונה. אבל תכלית התהליך, בסופו של דבר, היא "צמח שמו ומתחתיו יצמח" והוא יבנה את בית ה', היכל ה'.

אם כן, אמרנו כאן עוד שתי נקודות: נקודה אחת, עצם הרמז של אמונה־מנוחה־תענוג ראשי תיבות **אמת** – זו האמת של השמיטה. הפשט הוא ששמיטה היא שבת, היא קרקע וקרקע היא אמונה^{צט}. אבל יש שם גם את **האמת**, אמונה־מנוחה־תענוג. אחר כך הסברנו את הווארט ששמים על האמת הודאית מסך, כדי שהתעלמות האמת תכריח אותי להתחזק באמונה. ככה באים ל"אמת לאמתו".

מקרקע האמונה עולים ספיחים בשביעית – והם מותרים. זו האמת שעתידה לצמוח בכל עוצמתה תיכף ומיד במוצאי שביעית, בהקהל,

שכתבו שלא מאמינים – עדיין, גם אז, עבר זמן מהבעל שם טוב. פלא איך אפשר לומר בזמן אמת שאיני מאמין שדבר קרה... אך כך רש"י כותב בפירוש, שהיו שלא האמינו. אחר כך היה הסיפור של חמשת המלכים שברחו, "הרה נסו", כל אחד נס לאיזה ה, ונפלו לתוך החמר. מלך סדום, שנבלע באדמה, בחמר – יצא חי. כותב רש"י בפשוטו של מקרא שאחרי אותו נס האמינו למפרע גם בנס

של אברהם – אם מלך סדום יצא חי מהחמר יתכן גם שזרקו אותך לכבשן האש ויצאת חי. שואל הרמב"ן: איני מבין. אדרבא, לפני כן סיפור אברהם אבינו היה נס. עכשיו, כשקרה משהו דומה אצל מלך רשע אחד, מלך סדום, מתחילים להאמין באברהם למפרע? לי כזה סיפור היה מחליש את האמונה – קודם האמנתי בלב שלם שקרה פה נס, שיש הקב"ה שיכול לחולל נסים ונפלאות ממש. למי הוא עושה נס? למי שמוצא חן בעיניו, צדיק אמת. מה פירוש שבזכות מלך סדום, הקליפה הזו שיצאה מהחמר, אני מאמין באברהם למפרע!?

כדי לענות אומרים בחסידות – ווארט, כמובן – שדווקא הסיפור של מלך סדום הוא המעבר מהאמת לאמונה: עבור מי שראה והאמין בזמן אמת, הנס היה משהו מוחשי – אמת ראשונה, שהיא אמת של קטנות. אחר כך מלך סדום ערער את האמת הראשונה – הסיפור שלו הוא הפארשטעל על האמת הראשונה. כעת, בשביל עדיין להאמין דווקא בהבדלה בין אברהם אבינו למלך סדום, צריך אמונה – על כך כותב ש"האמינו באברהם למפרע". כך מתורצת קושיית הרמב"ן – קודם זו היתה אמת, והאמונה למפרע היא בעקבות התערערות האמת. זהו ווארט, אבל יפה.

מה נשאר? מי שרצה להאמין, צריך כעת להאמין שיש הבדל עצום ומהותי בין מה שקרה

צט לקומ"ת ה.

שכבר מרגישים בתוך השביעית. זו האמת לאמתה שצומחת מתוך האמונה. זהו בעצם הרמז של אמונה-מנוחה-תענוג ר"ת אמת – זו כבר אמת. אדרבא, זו האמת בבחינת אין עדיין, שהיא המקור האמתי – "חביון עז העצמות"

שבתוך רדל"א, כח האמונה. זו השלמת הרעיון הקודם. אמרנו הערב כמה נקודות, שכל אחת צריך להרחיב – אומרים רק בשביל לפתוח, לפתוח שנה חדשה, שנה של שמיטה.

הַלּוּמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ עיקר השמיטה הוא חיזוק האמונה – עליה לאמונה בזכותה יבוא משיח.
- ◆ שש שנים האדם "מאמין בחי העולמים וזורע" ובשמיטה הוא 'מאמין בחי העולמים ואינו זורע'.
- ◆ שש שנים האדם מאמין שה' "עוזר ומושיע" לעבודתו שלו (אמונה במדרגת חיה) ובשמיטה מאמין שה' "מגן" ללא כל עשיה מצדו (אמונה במדרגת יחידה).
- ◆ תכלית השמיטה היא לזכות ל"כתר שם טוב"
- ◆ כתר כהונה, כתר תורה וכתר מלכות הם כנגד תפלה (ביטוי אמונה), תורה (חיות התענוג) ומצוות (בטול הרצון) ו"כתר שם טוב" הכולל אותם ועולה על גביהם הוא עוד דרגה של אמונה – משא ומתן באמונה.
- ◆ מהותו העצמית של האדם, אמונתו העצמית, מתבטאות במשאו ומתנו עם הבריות.
- ◆ גם בית המקדש זקוק ל"כתר שם טוב", נקיון-כפים משחיתות, ואם לא כן הוא חרב – "אם הוי' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו".
- ◆ התנהגות ביושר היא קידוש השם הכי גדול – והיא שתביא את המשיח.
- ◆ השביתה בשמיטה נועדה לטהר את המשא ומתן של שש השנים.
- ◆ תכלית מנוחת השמיטה היא 'שינוי ראש' – בשנת השמיטה יש להקדיש זמן רב ללימוד תורה.
- ◆ שנת השמיטה היא שנה של אמונה, מנוחה ותענוג – ר"ת אמת – כנגד כתר-דעת-יסוד.
- ◆ תענוג אמתי אפשר לקבל רק מתוך מנוחת הנפש.
- ◆ מנוחה מהאגוצנטריות מאפשרת קבלת תענוג אלקי.
- ◆ התענוג מרבה את ההולדה – שנת שמיטה היא שנה של ריבוי לידות.
- ◆ "כתר שם טוב" בבית הוא האמון בין איש ואשתו – ממנו זוכים לתענוג והולדה בקשר.
- ◆ שנת שמיטה היא שנה של "נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו".
- ◆ עבודת השמיטה היא "בכל דרכיך דעהו" – חבור התענוג הרוחני והתענוג הגשמי.
- ◆ ראשית החינוך היא ודאות של אמת.
- ◆ ערעור האמת בתהליך ההתבגרות מצריך התחזקות באמונה.
- ◆ כיסוי האמת (הודאות) הדורש אמונה (מתוך אי-ודאות) הוא "ירידה צורך עליה" – כדי להגיע ל"אמת מארץ תצמח", אמת בוגרת ומבוססת יותר.
- ◆ מכח "אמת מארץ תצמח" בשביעית זוכים לביאת המשיח, "צמח שמו ומתחתיו יצמח", במוצאי שביעית.

שיעור

שיעור אמונה ובטחון (36)

הגאולה השלמה בפרטים הקטנים

קיצור מהלך השיעור

בשיעור קצר ויפהפה, שמכיל ביאור שלם מתוך המאמר "אמונה ובטחון", מוסברים שני יסודות בנוגע ליכולתנו **להביא את המשיח "היום!"**:

פרק א מסביר כי בין המשיח ורבי יהושע בן לוי התחולל **עימות השקפתי**, עד כמה יש להתרומם מעל קשיי המציאות ולהכיר כי **הכל מואר**, טוב ואלקי (כפי שמשתקף באמירת "היום" של המשיח), ועד כמה יש לתת משקל לנקודת המבט שלנו, בתוך **המציאות התחתונה** **הקשה** (כטענת ריב"ל שהאופטימיות של משיח היא פשוט שקר). **אליהו הנביא** מתווך ומסביר לרבי יהושע בן לוי שאין הכוונה 'למחוק' את המבט התחתון שלנו, אלא לחיות **בנשיאת הפכים** בה "דעת תחתון" שלנו הופכת לכלי המשקף את "דעת עליון" – המשכת בלי-גבול בתוך גבול, בה תלויה הגאולה.

פרק ב מסביר כי החידוש של המשיח, ביחס לכל הצדיקים הסובלים את סבלם של כל בני ישראל, הוא תפיסת **ההשגחה הפרטית** לפיה יתכן שמספיק **תיקון אחד פרטי** כדי להביא את הגאולה השלמה לכל הכלל.

א. הדרך למשיח – תודעת צמצום לא כפשוטו

ביאת המשיח "היום"

הגמרא^א מספרת:

רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו דהוי קיימי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי... אמר

נרשם ע"י אית'אל גלעדי. לא מוגה. י"ח מנחם"אב תשפ"א – כפ"ח.

א סנהדרין צח, א.

ליה: אימת אתי משיח? אמר ליה: זיל שיייליה לדידיה. והיכא יתיב? אפיתחא דקרתא. ומאי סימניה? יתיב ביני עניי סובלי חלאים, וכולן שרו ואסירי בחד זימנא איהו שרי חד ואסיר חד, אמר דילמא מבעינא דלא איעכב. אזל לגביה... אמר ליה: לאימת אתי מר? אמר ליה: היום! אתא לגבי אליהו... אמר ליה: שקורי קא שקר בי, דאמר לי היום אתינא ולא אתא! אמר ליה: הכי אמר לך, "היום אם בקולו תשמעו".

בן לוי לאליהו הנביא, ששופך אור על דמותו ועניינו המיוחדים של המשיח כפי שהם מתגלים בסיפור הזה.

ביאת המשיח תלויה בתודעת "הצמצום לא כפשוטו"

נתחיל לקרוא:

ע"פ המבואר בגוף המאמר, בסוד "היום יום וכו'", ד"היום" קאי על עצמות אוא"ס לפני הצמצום – בחינת "באורךך" – ו"יום" קאי על גילוי אורו יתברך שלאחר הצמצום – בחינת "נראה אור" – יש לפרש את דברי המשיח לריב"ל כך:

בתוך המאמר, אחד ההסברים של המלה "היום" הם לפי הביטוי "היום יום", שמדגיש את ההבדל בין "היום" ב"ה הידיעה ל"יום" סתם. כל "יום" הוא גילוי אור, "ויקרא אלהים לאור יום"^ה, אך "היום" הוא גילוי אור אין סוף לפני הצמצום (האור העצמי של ה') ו"יום" הוא אור הקו, המוגדר והמוגבל, שמתגלה לנו אחר הצמצום. לפי ההסבר הזה אפשר לפרש בצורה פשוטה את הדו־שיח בין משיח לרבי יהושע בן לוי:

ביאת המשיח תלויה בגילוי מדרגת "היום", כיצד קמיה יתברך אין צמצום כלל וכלל, אלא אורו העצמי והפשוט בתכלית הפשיטות ממלא את כל ה"מקום, כביכול, לאחר שנברא העולם ע"י צמצום ומקום פנוי, בדיוק כמו קודם שנברא העולם, בלי שום שנוי כלל ח"ו.

המשיח אומר לרבי יהושע בן לוי שביאתו תלויה בכך שכולנו נגיע לתודעה בהירה של מדרגת "היום", אור אין סוף שלפני הצמצום. כלומר, שנצא מההגבלה והכיווץ של הצמצום ונגיע לאור אין סוף, להכרה שהכל אור, הכל טוב, מצד ה' הצמצום לא כפשוטו, לא קיים בכלל, ובריאת העולם לא מחוללת שום שינוי, כמו שנאמר "אני הוי' לא שניתני",

הסיפור הזה הוא אחד היסודות שלנו במאמר אמונה ובטחון, שם הוא מוסבר לפרטי פרטים – כפי שאנחנו לומדים כבר שנים^ב. בתמצית, יש כאן שלש דמויות עיקריות – המשיח, אליהו הנביא ורבי יהושע בן לוי^ג. בין המשיח לרבי יהושע בן לוי יש פער, הם חיים ברמות תודעה שונות לגמרי, ואליהו הנביא הוא רמת תודעה שביניהם ונדרש להיות 'מתווך'. הרבה מההסברים שלמדנו הם למלה "היום", אותה אומר המשיח בלי הסבר, ומובנה הפשוט הוא עכשיו ('היינט' באידיש).

אליהו הנביא מסביר שהמשיח התכוון לפסוק בו כתוב "היום" – "היום אם בקלו תשמעו"^ד. אבל הסברנו שכשם שהמשיח התכוון לאותו פסוק – כך מתבקש להסביר שהוא התכוון לעוד הרבה פסוקים עיקריים בהם מופיעה המלה "היום", וללמוד מהם עוד ועוד פירושים בדבריו ומתוך כך להבין בעוד צורות את הדו־שיח ביניהם.

כעת נלמד כאן עוד הסבר שלם – ביאור ה' בסוף פרק ז בספר – לדו־שיח בין רבי יהושע

המשיח אומר
לרבי יהושע בן לוי
שביאתו תלויה
בכך שכולנו נגיע
לתודעה בהירה
של מדרגת
"היום", אור אין
סוף שלפני
הצמצום. כלומר,
שנצא מההגבלה
והכיווץ של
הצמצום ונגיע
לאור אין סוף,
להכרה שהכל
אור, הכל טוב,
הכל ה'

ב המאמר "אמונה ובטחון" בספר לב לדעת נלמד בשיעורים לבנות תיכון יעלת חן, החל מ"ט תמוז תשע"ז. פרק ז של המאמר עוסק בסיפור הזה, והוא נלמד החל משיעור 23 (כ"ח ניסן תשע"ט).

ג על 'דמויות המשנה' שבסיפור – "האדון הזה" (בחלק שדלגנו בציטוט עיקר הסיפור בפנים) ורבי שמעון בר יוחאי (שבפתח מערתו מתחולל הסיפור) – ראה בשיעור כ"ו אייר תשפ"א, נדפס בגיליון קרח ש"ז.

ד תהלים צה, ד.

ה בראשית א, ה.

ו מלאכי ג, ו. וראה לקו"ת ויקרא נא, ג וברבוי מקומות.

כאשר הרבי

אומר משהו
שלא מתקבל על
דעת הציבור, לא
מבינים אותו, לא
נשמע - צריך
דובר טוב שיברר
את הדברים
ל"עמך", לנו,
שיגיד במילים
שלנו מה הרבי
התכוון

אבל טען כנגד דבריו. כלומר, יש פה ויכוח מה דורשים מאתנו ומה האמת. משיח אומר שהאמת היא כמו שרואים מלמעלה, קמיה דקוב"ה (ב"דעת עליון"), שלמעלה היש האמתי ולמטה הכל אין, וכל מה שאנחנו רואים במציאות (ב"דעת תחתון") לא פעל שום שינוי כלל וכלל אצל בורא עולם, ורבי יהושע בן לוי טוען כנגד דבריו:
כנגד זה טען ריב"ל בפני אליהו הנביא

מבשר הגאולה - מסביר הגאולה

אכן, את הטענה שלו לא השמיע רבי יהושע בן לוי בפני המשיח, אלא בפני אליהו הנביא. למה? יש כאן ווארט חשוב בסוגריים לגבי תפקידו של אליהו הנביא - הוא לא רק מתווך, אלא בעל תפקיד יותר עמוק:

[שתפקידו הוא לברר את עניניו של משיח, אליהו הנביא הוא ה'דובר' של המשיח, מברר את דבריו. מה הכוונה דובר? כאשר הרבי אומר משהו שלא מתקבל על דעת הציבור, לא מבינים אותו, לא נשמע - צריך דובר טוב שיברר את הדברים ל"עמך", לנו, שיגיד במילים שלנו מה הרבי התכוון. כך מסביר המהר"ל בפירושו. מאד מתאים למציאות היום, כאשר הרבי מדבר על משיח באותו סוג דיבור של "היום" ו"תיכף ומיד ממש" - דיבור של אור אין סוף שלפני הצמצום. צריך מישהו שקצת יוריד, יתאים, להשקפת העולם שלנו, נקודת המבט שלנו.

זזהו [גופא] מה שבא לבשר על ביאת המשיח, עיין בחדושי אגדות של המהר"ל ז"ל ה"ל].

מה פירוש שאליהו בא לבשר על ביאת המשיח? לא רק לומר שבא היום, שבא מחר בבקרה, אלא להסביר. משיח כל הזמן אומר שבא "היום", תיכף ומיד ממש, וצריך לברר-להסביר

"יש אחד ואין שני"¹. גם עכשיו ה' ממלא את כל המקום בדיוק כמו שכתוב בעץ חיים שלפני הצמצום אור אין סוף היה ממלא את כל המקום - "הוא מקומו של עולם"², "הנה מקום אתי"³. מקום במילוי (רמז לתודעה שה' ממלא את כל המקום) - **מם קוף זו מם** - בגימטריא **משיח**. כשנגיע לתודעה הזו, של "היום", יבוא משיח (ועוד רמז: **משיח "היום"** בהכאה פרטית - **מ פעמים ה, ש פעמים י, י פעמים ו, ח פעמים ס** - עולה 3580,

י פעמים משיח, גילוי משיח בכא"ו מ"עשר ספירות בלימה", עשרת כחות הנפש!).

בעצם, משיח אומר לרבי יהושע בן לוי - שבשביל להביא משיח צריך להגיע לעצם הלזו של תורת החסידות, תורת הבעל שם טוב, שהצמצום לא כפשוטו, ה' אחד "עד שלא נברא העולם" ו"משנברא העולם" בלי שום שינוי.

טענת ריב"ל - ויכוח (ולא אי-הבנה)

לפי ההסבר הזה, גם המענה של רבי יהושע בן לוי מקבל משמעות אחרת: בפשט הסיפור בגמרא, הוא הבין שמשיח יבוא באותו יום וכשלא קרה הוא התאכזב - טוען לאליהו הנביא שמשיח שיקר לו ואליהו הנביא אמר שהוא לא הבין את כוונת המשיח. אבל כעת נסביר הסבר אחר, פשוט ומתקבל, שרבי יהושע בן לוי הבין היטב את המשיח -

ד קהלת ד, ח. "ואין שני" היינו שאין שינוי כו'. "אני הוי' לא שנית" ועוד "יש אחד ואין שני" = 1638 = ט"פ יעקב (סג פעמים הוי' ב"ה). סופי התבות = 390 = יצחק יעקב (יה פעמים הוי'), ראשי ואמצעי התבות = 1248 = ו"פ יצחק (מח פעמים הוי'), ודוק.

ח בראשית רבה סח, ט. ובכ"מ.

ט שמות לג, כא.

י ראה גנדי נסתרות (ביחובסקי) חלק אור ישראל אגרת נה. הובא ונתבאר בספר לב לדעת, ביאור ב למאמר "וצדיק יסוד עולם".

ענת רבי יהושע בן לוי: הצמצום מצדנו אמיתי!

שוב, המשיח אומר שכדי שיבוא כולנו צריכים להבין שהצמצום לא כפשוטו, וגם כעת מאיר "היום", אור אין סוף שלפני הצמצום. כנגד זאת טוען רבי יהושע בן לוי, באזני ה'דובר' אליהו, שאי אפשר להתעלם ממצויאות הצמצום:

הלוא מצדנו, הצמצום אמיתי הוא,

כך ה' ברא אותנו לכתחילה, וההשקפה שלנו היא אמיתית – הרי "אל דעות הוי"¹⁰, הוא כולל יחד (כפי שנראה) גם את "דעת עליון", שלמעלה יש ולמטה אין, וגם את "דעת תחתון", שלמטה יש והמקור העליון לא נתפס לנו ולכן נקרא אין. איך אתה רוצה שדברך יתפסו אצלנו? אם אתה רוצה לבטל לגמרי את דעתנו, שנגמל לגמרי מ"דעת תחתון", מילא – אבל ה' לא רוצה ככה! הרי מצדנו הצמצום אמיתי, ויש לכך הוכחה מהתורה – ממנה צריך להוכיח הכל.

וכך מעידה תורת אמת – "בראשית ברא אלקים וגו",

זהו ווארט של הרבי המהר"ש¹¹, שאי אפשר לומר שהעולם הוא אחיזת עינים – כי הרי התורה מעידה שהוא נברא באמת.

וכמובא בדא"ח בסוד "אל דעות הוי" וגו", ששתי הדעות [דעת עליון – מצדו יתברך, ודעת תחתון – מצדנו] נשואות יחדיו בפשיטות עצמותו, הדבר היחיד שאפשר לומר על עצמות ה' – שהוא נושא הפכים. אצלו הפכים של "דעת עליון" ו"דעת תחתון" נשואים יחד, אי אפשר לומר שאחד יותר אמיתי.

והעובדה – שמשׁיח לא בא!

כמה שמצער לומר זאת, בכל זאת אומר לך, בשטח, ב"דעת תחתון" שלנו, שהיא אמיתית – העובדה היא שמשׁיח לא בא. ממילא, אתה,

את דבריו. בשורת הגאולה היא בעצם ההמחשה עבורנו של דברי המשיח וההדרכה כיצד לקיים אותם בפועל – על שם התפקיד של מברר-מסביר גופא נקרא אליהו מבשר הגאולה.

אנחנו תמיד אוהבים לדרוש¹² את הקשר בין בשר לבשורה – שניהם משרש **בשר**. אחד מסימני הגאולה שה' יהפוך את לב האבן שלנו ללב בשר¹³, זו הבשורה. מהו לב בשר? כמו שחסידיים אומרים "לחיים ולברכה", **לב-רכה**¹⁴, לדרך את הלב, שיהיה בשר. יש הרבה משמעות במלה בשר, ואלהיה הנביא בעצם 'נותן בשר'

לדברי המשיח – דברי

משיח הם 'בלי בשר', בלי

הסבר, וצריך לתת בשר

שנוכל לעכל, שיזין אותנו,

כמו בשר. זו הבשורה של

אליהו הנביא. שיהפוך

באמת את הלב שלנו מלב

האבן ללב בשר. מהו לב

האבן? שאיננו מסוגלים

להקשיב למה שמשׁיח

משדר לנו ולקלוט, אנחנו

לגמרי לא משדרים באותו

גל עם משיח. לב בשר הוא

שאנחנו מתחילים, איך שהוא, 'לשדר על אותו

גל', כמו שאומרים היום. האחראי לכך הוא אליהו

הנביא, זהו התפקיד שלו. לאלהיה הנביא, מבשר

הגאולה, יש כח לגרום ללבבות שנמצאים במצבי

תודעה שונים (בשל פער הדורות או בשל פערי-

תודעה, כמו בין המשיח לריב"ל) 'לשדר על אותו

גל' – "הנה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא

לפני בוא יום הוי' הגדול והנורא. והשיב לב אבות

על בנים ולב בנים על אבותם"¹⁵. כך יוצא מדברי

המהר"ל כאן בסוגיא.

אליהו הנביא

בעצם 'נותן בשר'

לדברי המשיח

- דברי משיח

הם 'בלי בשר',

בלי הסבר, וצריך

לתת בשר שנוכל

לעכל, שיזין אותנו,

כמו בשר

יא ראה סוד ה' ליראיו ש"א פ"ט ובשיעורים בסוד ה' ח"ד שם. ובכ"מ.

יב יחזקאל לו, כו.

יג לוח "היום יום" כ"ט אדר א'.

יד מלאכי ג, כג"כד.

טו שמואל"א ב, ג.

טז סה"מ תרכ"ט סוף עמ' קסא ואילך. וש"נ.

מהו לב האבן?
שאיננו מסוגלים
להקשיב למה
שמישיח משדר
לנו ולקלוט,
אנחנו לגמרי לא
משדרים באותו
גל עם משיח. לב
בשר הוא שאנחנו
מתחילים, איך
שהוא, 'לשדר
על אותו גל', כמו
שאומרים היום

יכול" – יכול כן ויכול לא, כמוסבר בחסידות¹. ה' "נמנע הנמנעות"², חוקי ההגיון בהם יש דברים סותרים שהם מן הנמנע לא חלים אצלו – ולכן הוא יכול הכל, גם לשאת הפכים. שלש הבחינות "כל יכול", "נושא הפכים" ו"נמנע הנמנעות" מוסברות אצלנו באריכות במקום אחר³. החידוש הוא שגם אצלנו יש איזה גילוי של "נושא הפכים", שנקרא גם "כל יכול" ו"נמנע הנמנעות" – שאפשר להרגיש את ה"כל יכול" ו"נמנע הנמנעות". וזו תכלית העבודה:

ועל כן תכלית כל עבודתו – "אם בקולו תשמעו" – היא להמשיך את גלוי "היום" כמו שהוא קמיה יתברך ממש, אל העולמות התחתונים. זו יכולת יהודית מיוחדת – כמו שה' הוא "נושא הפכים", גם יהודי הוא "נושא הפכים" (נשיאת הפכים של יהודי היא נקודה עיקרית בספר התניא⁴). בעצם, היכולת להכיל את נשיאת הפכים בעולם היא מהות העבודה היהודית:

אנחנו, בני ישראל קדושים [שבכל אחד ואחת מישראל "חלק אלוק ממעל ממש", ובשעת מ"ת נחקק בנו הכח לקיים מצותיו יתברך, מצוה מלשון צוותא חדא, ומצוה אותיות הויה ב"ה אלא שה' הנסתרות", יה, באו בהסתרת אתב"ש – מצוה] והיינו סוד "שכר מצוה מצוה" המבואר לעיל, ושכר המצוה הוא [המצוה, שהוא] ענין גלוי שם הוי"ב שה' שנעשה ע"י קיום המצוה, ובסוד "ויעש דוד שם" [אגרת הקדש שלמה בתניא⁵]. [כמבואר

יז ראה המשך תרס"ו ד"ה "כי עמך מקור חיים" עמ' קפא. יח תשובות הרשב"א, סוף תשובה יח. הובא בספר החקירה להצ"צ לד, ב.

יט ראה אשא עיני מאמר "נמנע הנמנעות, נושא הפכים, כל יכול" (נתבאר במבחר שיעורי התבוננות ח"ב).

כ פל"ד.

כא אגה"ק.

המשיח, שקרת לי! איפה רואים את השקר? לפי הדעת שלי, שה' ברא והיא משהו אמתי.

הפירוש הזה, הפשוט, לגמרי מתלבש על המלים בגמרא. רבי יהושע בן לוי אומר שהמשיח שקר לי – לפי דעת תחתון שלי. אני יודע שמצדו, איך שקמיה יתברך, המשיח לא שקר – אבל מצדי זהו שקר, העובדה בשטח שמישיח לא בא.

תשובת אליהו הנביא: "דעת תחתון" כלי "דעת עליון"

איך אליהו יכול לברר,

שיתיישב על דעתו של רבי יהושע בן לוי?

ותשובת אליהו: השי"ת ברא "דעת תחתון" על מנת לשמש "כלי" לגלוי "דעת עליון" בו,

זהו כבר חידוש. ה' אכן ברא "דעת תחתון", והיא אמיתית, אבל התכלית שלא תשאר מנותקת מ"דעת עליון". אצל עצמותו יתברך הן דבר אחד ממש – איננו יכולים להבין נשיאת הפכים ממש. אבל כן יכולים לתרגם, להבין קצת, ש"דעת תחתון" יכולה לשמש כלי לגילוי ההיפך, "דעת עליון". התכלית של "דעת תחתון", שתופסת יש שלחן ויש שמים וארץ ושמישיח לא בא, היא להיות כלי לגילוי שמישיח כן בא היום. כמו שאליהו אומר, "היום אם בקלו תשמעו" – לשמוע את הקול, לקלוט ולהבין את קולו של המשיח (כפי שאנו מסבירים). קול הוא פנימיות הדיבור – כאשר משיח אומר "היום" צריך לשמוע את הקול הפנימי שלו. "דעת תחתון" שלנו נבראה לכתחילה לשמש כלי גללות את "דעת עליון". זהו החידוש, כמו 'פצצה', שמישיח אליהו הנביא לרבי יהושע בן לוי.

הוא באמת מצד גלוי כח הכל יכול יתברך שהוא נמנע הנמנעות.

נשיאת הפכים היא מצד שה' כל

מבין בכלל – אין שם לא זה ולא זה, הכל יחד לגמרי ללא שום גדר. ככה אצל ה'. הכנסת נשיאת ההפכים לתוך גדרי החשיבה והמציאות שלי מבטאת עוד יותר "כל יכול" – שה' יכול קודם כל להפריד, שיש באמת כלי, שאני מודה לך רבי יהושע בן לוי שיש "דעת תחתון", שכאן היא הכלי, ולא בא לבטל אותה, אדרבא, בא לקיים, שבתוך "דעת תחתון" שלך תרגיש את האמת לאמתו של "דעת עליון" של ה'.

כתוב בחסידות³⁰, שהמשל העיקרי לכל סודות התורה הוא רב ותלמיד. גם כאן אפשר להשתמש במשל: אצל הרב "נמנע הנמנעות" לא כל כך חידוש – השכל של הרב לא נתפס אצלי בכלל. אבל לומר שאחרי ארבעים שנה אני יכול משהו לעמוד על דעת רבי³¹ זהו חידוש – "לב לדעת"³². כלומר, שבתוך הדעה שלי, הגבול שלי, המדה שלי – יש את הבלי-גבול.

בעצם, זהו הנושא של כל המאמר הבא בספר לב לדעת, "וצדיק יסוד עולם", שכולו מבוסס על הווארט שרבי הוא בלי-גבול בגבול³³ – הרבי ממחיש שאפשר לחבר אור וכלי, "דעת עליון" ו"דעת תחתון". אצל הבלי-גבול האמתי הכל בסדר, הוא בלי גבול אמתי ממילא הוא נמנע הנמנעות, אבל החידוש המיוחד שהוא גם יוכל להמשך בגבול, בכלי, ב"דעת תחתון" שלי. האפשרות הזו שתהיה הארה של ה' בתוך הגוף, המשכה של הבלי-גבול בגבול שאין כדוגמתו, היא הרבה יותר פלאית מכך שה' "נמנע הנמנעות" בפני עצמו. שוב, המשל הוא שכל הרב לעומת שכל התלמיד. החידוש שהתלמיד יכול עפעס-וואס להשיג את השכל של הרב.

כג פלה"ר שמות ד"ה "ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם כו". וראה בהקדמת הספר פנים אל פנים (עמ' כב ואילך).

כד ראה ע"ז ה, ב: "לא קאי איניש אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין".

כה דברים כט, ג.

כו מאמר רבי הלל מפאריטש, כפי שמופיע בכתבי החסיד ר' יוחנן גורדון. מובא במגדל עד (מונדשיין) עשרה מאמרות עמ' שנג.

בדא"ח], יכולים להמשיך גלוי זה למטה מטה, ועד שבכחנו לעשות לו יתברך "דירה בתחתונים", בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו וד"ל. המצוות שלנו הן כלי לה' – עושות לו דירה. מקיימים את המצוות ב"דעת תחתון", עם התחשבות בשיעורי תורה של זמן ומקום, אבל הן כלי לגלות "דעת עליון" של ה'. זהו סוד שמגלה אליהו – בירור-הסבר של אליהו לדברי משיח.

בלי גבול בתוך גבול

[שאלה: מה ההבדל בין המושג "נמנע הנמנעות", שכולל את שתי הדעות יחד, לבין לומר שהיחס בין שתי הדעות הוא יחס של כלי ואור?]

זהו עיקר החידוש כאן. האחדות של "נמנע הנמנעות" לא נתפסת כלל אצלי ("לית מחשבה תפיסא ביה כלל"³⁴) – אני רק אומר שמצד ה' שני הדברים נכללים כאחד ממש, הם בדיוק אותו דבר, ה' אחד יחיד ומיוחד ואצלו אין חילוק בין שני הדברים כלל ועיקר.

אמירה זו אצלי היא בגדר אמונה פשוטה, ללא הבנה ותפיסה כלל, כאשר אין לי שום 'אחיזה' באף אחד משני הדברים הנכללים כאחד משום שאין שום 'גדר' לאף אחד משני הדברים. לעומת זאת, ברגע שאני אומר אור וכלי כל אחד מקבל את הגדר שלו.

אף על פי כן, יש משהו באור וכלי, שמגלה את "נמנע הנמנעות" אצלנו, שעוד יותר פלאי. שוב, כשאני סתם אומר "נמנע הנמנעות" איני

כב הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

האחדות של

"נמנע הנמנעות"
לא נתפסת כלל
אצלי היא בגדר
אמונה פשוטה,
אף על פי כן,
יש משהו באור
וכלי, שמגלה את
"נמנע הנמנעות"
אצלנו, שעוד יותר
פלאי

זהו ווארט עצום:

כל הצדיקים
של כל הדורות
מקילים על יסורי
המשיח. כל צדיק
מקבל על עצמו
יסורים – הכל
בשביל להקל
על יסורי המשיח
הכללי

[ועיין במהר"ל הנ"ל ששאר העניים סובלי חלאים שיושבים ביחד עם משיח בשערי רומי – נקודת ההעדר דמלכות רומי הבעל שם טוב אומר^כ שבכל מציאות, בין של קדושה ובין של קליפה, טוב או רע, יש נקודת אין – שהיא המחברת אותו לאלקות, לאמת – ומכיון שיש בכל נקודת אין אפשר להפריך כל סברא. כאן אנחנו מעידים, בדרך אגב, שהמצורעים יושבים בנקודת ההעדר של רומי. כתוב בתניא^{כז} שכל הנקודות הפנימיות, נקודות האמת, מתחברות – אפשר משם לחזור לאמת לאמתו של ה'. נמצא, אם כן, ששערי רומי הם מקום טוב-מתאים בשביל משיח לשבת בו.

מי הם שאר המצורעים בנייהם יושב המשיח? מסביר המהר"ל:

– היינו צדיקי הדורות המשתתפים בצערו של משיח ומקבלים בשמחה יסורים על מנת להקל על יסוריו של משיח עבור כלל ישראל. זהו ווארט עצום: כל הצדיקים של כל הדורות מקילים על יסורי המשיח. כל צדיק מקבל על עצמו יסורים – הכל בשביל להקל על יסורי המשיח הכללי.

בכל אופן, יש הבדל בדריכות, כמה הם דרוכים על "משיח נאו", כמה הם קשורים ל"היום" שלפני הצמצום:

אך הם מתירים וחובשים את כל פצעייהם ביחד, ואינם "דרוכים" כמו המשיח לישועת ה' כהרף עין ממש, בהיות שמדרגתם היא בסוד הרשימו של אור אין סוף, שאמנם לא נגע בו הצמצום^ל, אך אינו מאיר במקום הצמצום ממש,

מחד, ודאי זהו רצון הרב, אחרת כל ההתמסרות שלו לתלמידו היא לשוא – אם התלמיד שלו בסופו של דבר לא ישיג שום דבר מהשכל שלו, לא שוה כל הסיפור. מאידך, הוא רוצה שהתלמיד ישאר תלמיד, לא רוצה לבטל את המציאות שלו – רוצה "דירה בתחתונים"^{כח} אצלו.

את כל הסוד הזה מסביר אליהו הנביא לרבי יהושע בן לוי. והנה פרוש זה למעשה

דריב"ל ואליהו, עולה בקנה אחד עם הפרוש המתבאר בפנים, והוא הוא, שהרי המשיח עצמו "נאה דורש ונאה מקיים" ודוק

זהו פירוש נוסף לכל הסיפור, אבל בעצם הוא תואם את מה שכתוב בתוך הפרק שכבר למדנו – שאמירת משיח "היום" היא בטחון עצמי מופרז, 'שקר דקדושה', שתכליתו לחולל שינוי במציאות התחתונה והמוגבלת. המשיח אומר ש"הצמצום לא כפשוטו", באמונה פשוטה ב"דעת עליון", ומתאמץ בבטחון הגמור שלו להחדיר-לחולל את הענין גם במציאות התחתונה, ב"דעת תחתון".

ב. גאולת הכלל והדאגה לכל פרט המשיח בין שאר הצדיקים

מכאן עד סוף הביאור יש סוגריים ארוכים עם עוד ענין מאד חשוב, שעולה מתוך התיאור של המשיח אצל אליהו הנביא – מצורע היושב בשערי רומי, בין המצורעים, ומזהים אותו בכך שבעוד כולם מתירים את כל הפצעים יחד, מטפלים וחובשים, הוא מתיר וחובש כל פצע בנפרד, שמא ה' יקרא לו פתאום לגאול את עם ישראל:

כח מאמרי אדה"ז ענינים עמ' רצד"רחצ. ראה אור ישראל ח"א בסיפור "הלמדן הזקן".
כט פי"ג.

ל אה"ת בראשית ח"ו עמ' תתרכח, ב; המשך "מצה זו" תר"ם פ"ו; המשך "יונת" תר"ם פ"ט; סה"מ תרמ"ג עמ'

שלהם יחד וחובשים הכל יחד – כל הפצעים שלהם הם דבר אחד.

הזיהוי של משיח באמת הוא בתובנה שלו שכל פרט של יהודי שסובל חשוב בפני עצמו, ואם רק אפשר לרפא אותו – הריפוי שלו יביא את המשיח הכללי. הנקודה הזו היתה כתובה גם בביאור הקודם שלמדנו^{לא} – כמו שהפרט צריך לכלל כך הכלל צריך לפרט, ובתוך כל פרט יש את הכלל, כמו שבתוך הכלל יש את כל הפרטים. לכן מספיק להתיר, לחבוש ולרפא רק פצע אחד כדי להביא את הגאולה. מכאן הדריכות של המשיח שמא עכשיו ה' יקרא לי לגאול את עם ישראל – רק בגלל הטיפול בפצע הזה, לא בכל הפצעים, לא בכל הנגעים. [למה? לא צריך יותר, כל יהודי הוא הכל – החלק הוא הכל, "כשאתה תופס בחלק מן העצם אתה תופס בכולו"^{לב}.

השגחה פרטית מהפשיטות האמתית

קעת נראה איך זה כתוב בפנים: ממדרגת "היום" דוקא נמשך סוד ההשגחה הפרטית,

הכל כאן יסודות של הבעל שם טוב – צמצום לא כפשוטו, שעצמות אור אין סוף נמצאות גם בחלל, והשגחה פרטית. למה? כי הוא המשיח. הדיבור על צמצום לא כפשוטו והדיבור על השגחה פרטית דווקא, על כל פרט ופרט, אלה גילויים של משיח.

"עינא פקיא", על כל "נגע" ו"נגע",

כל נגע הוא נשמה.

כלומר שפגמה [ואופן תקונה] של כל נשמה

ונשמה בישראל "נוגעים" לו בעצם,

זהו דרוש שאנו תמיד דורשים: נגע הוא צרעת, חולי, אבל לשון נוגע. אצל ה', וגם אצל המשיח האמתי, כל פרט נוגע במאה אחוז, כמו שהכלל נוגע כך נוגע כל פרט – זו השגחה פרטית.

ובעבור זה סובל הוא יסורים – "והוא מחולל

כמבואר בדא"ח. משא"כ מדרגת המשיח האמיתי הוא "היום", עצמות אור אין סוף שלפני הצמצום כנ"ל וד"ל.

כפי שלמדנו, "היום" הוא אור אין סוף שלפני הצמצום ו"יום" הוא הקו. יש גם מדרגה באמצע – סוד הרשימו שנמצא במקום הצמצום (אחרי סילוק האור אין סוף ולפני המשכת הקו). הרשימו לא שייך לקו המצומצם, אבל גם אין בו את הבהירות של "אני הוי' לא שניתי" כלל. הרשימו אמנם לא 'נפגע' מהצמצום (הוא נשאר בחלל, ולא מסתלק כמו אור אין סוף שהאיר קודם), אבל הוא גם לא מאיר – הוא חשוך, בדיוק כמו שמדברים היום במדע על 'חומר אפל'. את הרשימו לא רואים כלל. הוא כאן בחלל, כח אדיה, כח אין סוף – כל המציאות, הכלים, באה מהרשימו – אבל לא רואים אותו בכלל, בדיוק כמו החומר האפל היום במדע. כל הצדיקים 'מסתדרים' בחלל, עם תודעה של הצמצום לא כפשוטו דרך הרשימו שנותר בחלל, ורק המשיח מחובר לעצמות אור אין סוף שלפני הצמצום, "היום".

סבל כלל ישראל והסבל של יהודי פרטי

הסברנו קצת במושגים של קבלה וחסידות, אבל צריך יותר להבין את המשמעות של ההבדל בין האופן בו כל הצדיקים מתירים וחובשים את הפצעים שלהם, כולם ביחד, לאופן בו המשיח עושה זאת, כל פצע בפני עצמו. יש כאן ווארט חשוב ביותר, שכתוב כאן בהמשך ונקדים אותו בעל פה:

המצורעים כאן הם צדיקים, נשמות כלליות, שכל אחד מהפצעים שלהם הוא בעצם הנגע הפרטי של יהודי פרטי כל שהוא. יחסית, הם מרגישים וסובלים את הסבל של הכלל, שכולל את כל הפרטים, את הסבל של כל פרט בפני עצמו. כל שאר הצדיקים, חוץ מהמשיח, הם כלל ישראל. ממילא, הם מתירים כל הפצעים

לא ביאר ד לפרק ז. נלמד בשיעור ט"ו מנחם יאב פ"א. לב הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות רכז (וראה תולדות יעקב יוסף פ' יתרו).

הגאולה השלמה תלויה בתיקון פרטי אחד

לכן אכפת למשיח, שמחובר לאור אין סוף שלפני הצמצום, מכל פרט ופרט, והוא משגיח עליו בהשגחה פרטית, כתורת הבעל שם טוב. הוא גם יודע שיתכן שגורל הכלל, ביאת המשיח והגאולה, תלוי רק בנגע הזה. יתכן שאם נטפל רק בנגע הזה – מספיק בשביל להביא משיח. כמו בחז"ל¹, שהעולם שקול, ואם תעשה רק עוד מצוה אחת – יכול להכריע את כל העולם כולו לכף זכות. הרבי תמיד הדגיש זאת בנוגע לכל העבודה שלנו – צריך לעשות מעשה קטן ולחשוב שהוא יביא את המשיח. זו החשיבה של משיח, שהפרט הכי קטן יכול לשנות את כל המציאות מן הקצה אל הקצה, לכן אני רק צריך לטפל בנגע אחד – ולחשוב שהנה עכשיו ה' קורה לי לגאול את עם ישראל.

[זה באמת יכול לבוא "היום"]. נכון, זהו בדיוק הווארט כאן, שהגאולה יכולה לבוא ברגע הזה. המשיח יודע את זה, דרוך על זה, ולכן מתיר כל פצע בפני עצמו.

לאחר עבודת התקון של כל יהודי בפרט מתעורר אור המשיח לבא – "אמר דילמא מבעינא דלא איעבב" – שכל או"א מ'ישראל ראו שעבורו יבוא משיח לגאול את כלל ישראל וד"ל]. כשמטפלים ביהודים – צריך לדעת שלטפל ביהודי אחד מספיק בשביל להביא את הגאולה. [אז מספיק לטפל רק באחד, מספיק פצע אחד, למה צריך עוד? נכון, אבל כמו שאמרנו קודם – משיח הוא לא ה' עצמו, הוא לא "אדוננו זה" (בלשון הגמרא קודם), והוא מחכה שה' יקרא לו. הוא מבין שמספיק, ולכן יתכן מאד שעל ידי הטיפול בנגע הזה בלבד ה' יקרא לי לבוא – לכן הוא דרוך, שאולי ה' עכשיו יקרא לי לבוא –

היהויו של משיח
באמת הוא
בתוכנה שלו שכל
פרט של יהודי
שסובל חשוב
בפני עצמו, ואם
רק אפשר לרפא
אותו – הריפוי שלו
יביא את המשיח
הכללי

מפשעינו" – "מחולל" וכן "סובלים חלאים", מלשון "חלל" ומקום פנוי, אך דוקא לשם מאיר הוא את אור האין סוף שלפני הצמצום – "היום", בסוד "וראה הכהן את הנגע" אשר מבואר בכתבי האריז"ל, שע"י ראייתו ממשיך הכהן בנגע אורות [מוחין דאבא], אשר חסרונם הוא שגרם להופעת הנגע, וד"ל.

בלשון הקבלה, למה יש נגע בכלל? כי אור אבא לא האיר באמא, ב"גרמוהי"², בשרש

הגוף – אז נוצר שם חלל ריקן מאור אבא ונוצר בגללו נגע. התיקון שהכהן רואה את הנגע וממשיך בחזרה את האור של אבא לתוך המקום הנגוע³, וכך הופך את ה-נגע ל-ענג⁴.

והיינו כידוע בדא"ח [עין ד"ה בריש הורמנותא דמלכא לר"ה ז"ל] שסוד הרשימו הוא "פשוט" סתם, שאינו סובל התחלקות והתפרטות, משא"כ אוא"ס ב"ה שלפני הצמצום, שהוא "פשוט אמיתי", ממנו דוקא נמשכת על התחלקות והתפרטות.

במאמר "בריש הורמנותא דמלכא" של רבי הלל מפאריטש⁵, מוסבר שיש שתי מדרגות פשוט – 'פשוט סתם' ו'פשוט אמיתי'. ה'פשוט סתם' הוא הרשימו, המדרגה של כל הצדיקים, שכלל ישראל נוגע להם ומוכנים לקבל עבורו יסורים. ה'פשוט סתם' סובל יסורים, אבל הוא לא סובל התחלקות והתפרטות – אוהב לדבר על הכלל, אבל לא על כל אחד מהפרטים בפני עצמו. המציאות שלו היא פשוט, משהו כללי. רק מ'פשוט אמיתי', אור אין סוף שלפני הצמצום, נמשכת התחלקות והתפרטות של השגחה פרטית על כל הפרטים שיהיו אחרי הצמצום.

לג. ראה ע"ח שמ"ב (דרושי אבי"ע) פ"ה; לקו"ת שה"ש לט, ג; סה"מ תש"ח עמ' 161.

לד. ראה ע"ח של"ח (רחל ולאה) פ"ז (מ"ת); לקו"ת פרשת מצורע.

לה. ע"פ ספר יצירה פ"ב מ"ד.

לו. נדפס – עם קיצורים והערות – בתוך הספר מגיד מראשית אחרית.

אבל צריך לחכות שה' יקרא.

עד כאן.

[צריך הרבה אמונה בענין.] "צדיק באמונתו

יחיה"לח, "בא חבקוק והעמידן על אחת"לט.

לח חבקוק ב, ד.
לט מכות כד, א.

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ ביאת המשיח "היום" תלויה ביציאה שלנו מכיוון המציאות והכרה בהירה שהצמצום לא כפשוטו (יסוד תורת הבעש"ט) – הכל מואה, הכל טוב והכל אלקי.
- ◆ כשהמשיח אומר שהוא יבוא 'היום', 'משיח נאו', הוא זקוק לדובר שיסביר אותו – ימחיש את דבריו וילמד כיצד לקיימם.
- ◆ אליהו הנביא, מבשר הגאולה, צריך 'לתת בשר' לדברי המשיח – להפוך אותם למובנים ומזינים.
- ◆ בשורת הגאולה צריכה להפוך את לבנו מ"לב אבן", האטום לדבריו של המשיח, ל"לב בשר", ש'משדר על הגל' של המשיח ומזדהה עם דבריו.
- ◆ העולם נברא באמת ו"אל דעות" רוצה גם בקיום "דעת תחתון" – והעובדה בשטח שמשיח לא בא!
- ◆ "אל דעות" הוא "נושא הפכים" של "דעת עליון" ו"דעת תחתון" יחד.
- ◆ בכח עבודת ישראל לגלות "דעת עליון" (בלי גבול) בתוך "דעת תחתון" (גבול) – גילוי אור-אין-סוף בתוך הכלים המוגדרים של שיעורי תורה ומצוות.
- ◆ הפלא של המשכת בלי-גבול בתוך גבול, אור בכלי, גדול מ"נמנע הנמנעות" שאינו מושג לנו.
- ◆ "שערי רומי" הם נקודת האין, הקושרת גם את הכרך הגדול של הקליפה לקדושה – שם יושב משיח.
- ◆ צדיקי כל הדורות מקבלים על עצמם יסורים – כדי להקל את יסורי משיח.
- ◆ כל צדיק הוא נשמה כללית ש'נפצעת' מיסורי כל פרט – אך הוא חווה את יסורי כל הפרטים כסבל הכללי של עם ישראל.
- ◆ משיח מזהה כי בכל פרט כלול הכלל כולו – כל פצע פרטי מכיל את כל יסורי הכלל וברפואתו תוכל לבוא גאולה.
- ◆ יסודות תורת הבעל שם טוב – צמצום לא כפשוטו והשגחה פרטית – הם יסודות השקפת המשיח.
- ◆ 'פשוט סתם' לא סובל הסתכלות פרטית ודווקא ה'פשוט באמת' הוא שרש ההשגחה על כל פרט ופרט.
- ◆ כשמאמינים שגורל הכלל תלוי בכל פרט – מאמינים שאפשר להביא משיח "היום", בפעולה אחת.
- ◆ כשמטפלים ביהודים יש לדעת שטיפול בפצע אחד של יהודי אחד – מספיק כדי להביא את הגאולה.
- ◆ המשיח, שיודע שתיוקון פרט אחד יכול להספיק, דרוך לקריאת ה' לגאול את הכלל כולו בכל רגע.

שיעור

עקדת יצחק (אלכסנדר) – בראשית

"לאשר ישר בעיניו"

הקדמה

אחד מרמזי שנת **תשפ"ב** הוא **עקדת יצחק**. בנוסף לערך הנצחי של עקדת יצחק, הנזכרת לנו לדורות, ולעבודה הפנימית של עקדת יצחק – מסירות נפש, עמידה בנסיון והתכללות ה"חסד לאברהם" עם "פחד יצחק" – זהו גם השם של כמה ספרי קדש שנכתבו במשך הדורות. אחד המאוחרים שבהם, ואולי גם הפחות מפורסמים, הוא הספר עקדת יצחק לאדמו"ר הרביעי מאלכסנדר, רבי יצחק מנחם מענדל דנציגר הי"ד, שנספה בשואה, כרוב בני משפחתו הענפה וכאלפי אלפי חסידיו (לאחר שסרב לנסיגות למלטו לארץ לישראל, בהסבירו "מה אתם רוצים ממני?! שאציל את עצמי כאשר כל היהודים ככזו עת צרה? לא! בתוך עמי אנכי יושבת, עם היהודים עםם חייתי ביחד, עםם אני רוצה ללכת על קדושת השם"). רוב דברי תורתו, אותם כתב בעצמו, נשרפו ואבדו בתלאות השואה, אך מזכרונות החסידים כתבו מעט מזעיר מדבריו והוציאו אותם בארץ ישראל בספר "עקדת יצחק" (כעשר שנים לאחר שנרצח במחנה ההשמדה טרבלינקה). שם הספר רומז, כמובן, בנוסף לשמו הפרטי הראשון, להרצחו על קידוש ה' (תולדותיו נרשמו בספר "רועה נאמן"). זכותו, וזכות העיסוק בדברי תורתו בשנת **עקדת יצחק**, יגן עלינו ועל כל ישראל.

מתנת הארץ לישרי עינים

ה"עקדת יצחק" על הפרשה פותח:

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ופירש רש"י ז"ל "שאם יאמרו אומות העולם לישראל ליסטים אתם וכו' הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו וכו'".

יש לומר "לאשר ישר בעיניו" היינו למי שתיקן את העינים – דער וואס האט צורעכט געמאכט

די אויגען.

על פי פשוטו, "לאשר ישר בעיניו" היינו למי שישר בעיניו של ה' יתברך לתת לו – מי שעושה את הישר בעיני ה' ("ועשית הישר והטוב בעיני הוי' למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ הטבה וגו'^א). אך הוא דורש כי ה' נותן

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. כ"ג תשרי תשפ"ב.

א דברים ו, יח.

בסמוך, שהוא נשמה משמיטה ראשונה^ח, אור העינים דא"ק בטרם נשבר, וד"ל). כלומר, נתינת הארץ לכנען לפני נתינתה לישראל^ט היא בסוד קדימת התהו לתיקון ("קליפה קדמה לפרי") שכל מגמתה היא התיקון השלם על ידי ישראל^י (שאלביא דאמת רק הם בגדר "אשר ישר בעיניו", גם מלכתחילה, והתהליך כולו הוא "ברצונו" הבלתי-מתחלף להגיע לתיקון^{יא}).

התורה והארץ

המבט הישר הזה הוא מעלת הכניסה לארץ ישראל גם ביחס ללימוד התורה – בלימוד התורה מרוממים את המבט לראות את דבר ה' מעל-מחוץ למציאות, ואילו בארץ ישראל נדרש מבט ישר שרואה את ה' מופיע מתוך המציאות ממש. בגילוי שבתורה יש מעלה של בהירות שאיננה מטושטשת על ידי המציאות (מעלת "אספקלריא המאירה" בה התנבא משה^{יב}), אך במבט הישר שמוצא את ה' בתוך העולם יש את מעלת "מבשרי אחזה אלוה"^{יג} (חזיון שיש בו גם יתרון ביחס לנבואה, על דרך מעלת רוח

את הארץ למי שישר ומתוקן בעיניו שלו – מי שמבטו ישר, ללא עקמימות ("עיניך לנכח יביטו ועפעפיך יישרו נגדך"^{יד}).

הא בהא תליא: מבטו הישר של ה' מופיע בארץ ישראל, עליה נאמר "ארץ אשר הוי' אלהיך דרש אותה תמיד עיני הוי' אלהיך בה"^{טו}, ולכן בעלי המבט הישר, שתקנו את עיניהם, הם הראויים לה – "מצא מין את מינו". "תמיד עיני הוי' אלהיך בה" היינו השגחה אלקית גלויה והאדם ה"ישר בעיניו" הוא מי שרואה את ההשגחה ומבין אותה כדבעי (בסוד "הבן בחכמה", המבין את מה שרואה לנגד עיניו, שמעל ל"חכם בבינה", המסוגל לצייר לנגד עיני שכלו את מה שהוא לומד-שומע בתורה^{טז}).

[ובעומק יותר, אין כאן תלות בלבד, אלא גם תהליך של תיקון: "בתחלה נתנה להם – לאומות העולם – על אף שלא תקנו את עיניהם (ואפילו לפי פשוטו, הנהגתם לא היתה "הישר בעיני הוי'"), פשוט כי כך "ישר בעיניו", בהמשכת אור ישר מעיני ה', הרואה את הניצוצות הטמונים בעממי כנען ויש מה לעשות אתם'. אכן, אור העינים הישר הוא אורות מרובים דתהו שהביאו לשבירה^{יז} – אין למקבלים כלים להכיל אותם – ועל כן ה' 'הבין' שה"ישר בעיניו צריך לכלול גם את המקבל, שיתקן את עיניו ויהיה ישר בעיניו שלו. כמובן, הוי' ב"ה הוא יוזם השבירה ומתכנן התיקון – הכל שייך לתכנית-על שתכליתה תיקון המציאות כולה, כולל פסולת הלא-טוב (בסוד "הרע כסא לטוב"^{יח}), על ידי ישראל (המתוקנים מכח משה, כדלקמן

ב משלי ד, כה.

ג דברים יא, יב.

ד כפי שדובר בהתועדות שמחת בית השואבה השתא. ה ראה ע"ח ש"י (שער התיקון) פ"ה; ש"י א (שער המלכים) פ"א ופ"ב.

ו ראה אשא עיני מאמר "משל לענין השבירה והתקון" (עמ' צו).

ז כש"ט (קה"ת) אותיות כו וכו. ראה סוד הוי' ליראוי שער "הרע כסא לטוב". וראה גם אמונה ומודעות מאמר "עיקרי האמונה של פנימיות התורה" עמ' רה; תום ודעת מאמר "שני השערים" הערה פא.

ח ראה תורה אור שמות נא, ד ואילך.

ט גם ארץ כנען (481) וגם ארץ ישראל (832) הם כפולות יג (כאשר ישראל מוסיף על גבי כנען 351 – הוי' במשולש) וביחד הם עולים 1313 – סוד תחית הממים (יג פעמים מאין). בירור-החייאת כללות רפח ניצוצין על ידי קדימת כנען לישראל (וראה עוד לקמן הערה יא שהכינוי ארץ כנען נשאר גם אחרי ה"בירור-הכיבוש).

י כנען במילוי ועוד ישראל במילוי עולה 1517 (37 פעמים 41) העולה כנען ועוד כנען במילוי ועוד כנען במילוי המילוי (כלומר, כנען ועוד כנען במילוי המילוי שוה ישראל במילוי)! י ספר הליקוטים יוצא פל"ז; לקו"ת בראשית. ובכ"מ ראה וממנה יושע מאמר "קליפה קדמה לפרי"; קומי אורי מאמר "הזמן לפצח את האגוד".

יא תיקון כנען הוא להכנע בפני ישראל (אותיות ליראש), ואזי נשלם המסחר' של שבירת-פיזור רפח ניצוצין לצורך תיקונים – כנען לשון מסחר (ישעיה כג, ח; הושע יב, ח). גם אחרי כיבוש הארץ על ידי ישראל היא נקראת ארץ כנען, ר"ת אך, בסוד "אך טוב לישראל אלהים לברי לבב" (תהלים עג, א) – בר לבב הולך יחד עם יושר עינים (בסוד "שוריינא דעינא באובנתא דלבא תליא").

יב ראה באורך לקו"ח ש"ה שיחה א לפרשת בראשית.

יג זהר ח"ב פב, ב. וראה סוכה מה, ב.

יד איוב יט, כו.

לנתינת ה' את הארץ "לאשר ישר בעיניו". התורה מתחילה וחותמת בענין זה, המכשיר אותנו לרשת את הארץ.

על כך דרש רבי איזיק מהומיל זצ"ל¹: "כי צדיק הוי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו"² – ה' הוא צדיק והוא אוהב את בעלי הצדקות, אבל דווקא "ישר יחזו פנימו", כדי לזכות לחזות בפנימיות עצמותו יתברך נדרשת עבודת ה"ישר". "צדיק הוי' צדקות אהב" היינו עבודת חוץ לארץ (בה הצדק והצדקה נתפסים כמה שמופיע מחוץ לטבע הטוב של האדם והמציאות), ואילו כדי לזכות לארץ ישראל (בה מתגלה הטבע היהודי הטוב והישר, וההשגחה האלקית גלויה באופן ישיר בתוך המציאות) נדרשת עבודת "ישר יחזו פנימו".

יז סה"ש תש"וה'ש"י"ת עמ' 415. נתבאר במעין גנים שנה שניה לפרשת שופטים ובכ"ד.
יח תהלים יז, א.

הקדש – בה מתאפיין המשיח – ביחס למעלת הנבואה, כולל נבואת משה רבינו³.

למעלת-מתנת התורה זכינו על ידי משה רבינו ולמעלת-מתנת ארץ ישראל זכינו על ידי תלמידו יהושע בן נון. אכן, עבודת משה רבינו כל ימיו היתה לתקן לנו את העינים ולהכשיר אותנו לרשת את הארץ – כפי שרמוז באופן מובהק בתכיפת סיום התורה לתחלתה, "אשר עשה משה לעיני כל ישראל. בראשית": סיכום חיי משה ועבודתו הוא "אשר עשה [לשון תיקון⁴] משה לעיני כל ישראל [שיהפכו לעינים המביטות ישר אל הא-ל יתברך]", וכאשר זוכים אנו לתיקון העינים מכח משה ניתן לומר "בראשית" כטעם

טו ראה אגרת תימן פ"ד ובאריכות בשיעור ה' אלול תשפ"א.

טז בראשית רבה יא, ו (ובכ"ד), ונתבאר בריבוי מקומות בספרינו ביחס ל"עשה משה לעיני כל ישראל" (ראה לדוגמה שיעורים בסוד ה' ליראיו ח"א עמ' קיג; מעין גנים ח"ה פרשת וזאת הברכה הערה ג; חסדי דוד הנאמנים ח"ג עמ' 66 ואילך).

7

13

18

24

29

34

38

Fine

D.S. al Fine

קדושת לוי

פרשת נח

תענוג הצדיק

כותב הקדושת לוי:

או יאמר אלה תולדות נח נח וגו'. כלומר התענוג של הצדיק שעושה מצות הבורא יתברך מה שהבורא יש לו תענוג ממצות הצדיק. וזהו אלה תולדות נח, שהוא עיקר התענוג של הצדיק ממצות הבורא, נח, מה שהבורא ברוך הוא יש לו תענוג, והבן.

המכוון כנגד ספירת הבינה, בה במיוחד מתגלה התענוג ("גילוי עתיקא באמא"¹). התענוג של ה' פותח את צנורות השפע ומרבה את השפע בכמות ובאיכות². כך, השרש ענג הוא ר"ת עדין-נהרגין³ – שלמות ההמשכה מהחכמה (עדין) עד למלכות (הגן).

עבודת הצבור

כהשוואה, היסוד העיקרי בספר התניא הוא הרצון (שבמח'), באמצעותו שולטים הבינונים על תאוות לבם. אצל הבינוני העיקר הוא "עשה רצונך כרצונו" ו"בטל רצונך מפני רצונו"⁴. כלומר, יסוד עבודת הבינונים הוא הרצון (החסר ודורש את מילויו) ויסוד עבודת הצדיקים הוא התענוג (המלא ברכת ה').

אם יסוד עבודת הצדיקים הוא התענוג ויסוד עבודת הבינונים הוא הרצון מהו יסוד 'עבודת הרשעים'⁵? מעל התענוג והרצון נמצאת האמונה

תענוג ה'

יסוד התענוג המדובר כאן הוא מיסודות הספר קדושת לוי, והוא חוזר בו מאות פעמים בגוונים שונים – תענוג הצדיקים בעבודת ה', תענוג ה' מעבודת הצדיקים, תענוג הצדיק מכך שה' מתענג מעבודתו, תענוג ה' בהשפעתו לישראל וגם יכולת הצדיק לקבל תענוג כדי שה' יתענג מכך שבנו מתענג.

עיקר החידוש בענין התענוג הוא, כמובן, התענוג של ה' מעבודת הצדיק (כשגם עבור הצדיק זהו עיקר החידוש, עליו הוא מתענג). בתשעת עיקרי האמונה של פנימיות התורה⁶ – תשעה יסודות עיקריים בתפיסת האמונה שחדשה פנימיות התורה, המכוונים כנגד הספירות מחכמה עד מלכות – שייך התענוג של ה' מעבודתנו לעיקר שנקרא "עבודה צורך גבוה"⁷,

נערך מרשימת הרב ע"י איתיאל גלעדי. כ"ה תשרי תשפ"ב.
א ראה באריכות בספר אמונה ומודעות מאמר "עיקרי האמונה בפנימיות התורה".
ב ע"פ שבת קלא, א; מו"ק ט, א. וראה רמב"ן עה"ת שמות

כט, מו"ד ה' "לשכני בתוכם" ומהר"ל בחד"א לסוטה לח, ב.
ג זהר ח"ג קעח, א; פרי עץ חיים שער הק"ש פט"ו. ובכ"מ.
ד ראה תניא אגה"ק טו.
ה ראה זהר ח"א כו, א. ספר הלקוטים ולקוטי תורה ישעיה נח. עדין נהרגין = ג פעמים (כלומר, ממוצע כל תבה) קדם (סוד הכתר, שחזרתו שלש פעמים היא כנגד ג רישין שבכתר, כדלקמן בפנים), סוד "גן בעדין מקדם". עדין נהרגין במספר קדמי (סוד "קדם") = 1736 = 7 פעמים 248 (אברהם, הנזכר גם בהערה הבאה).

ו תניא פ"ב (וראה גם פל"ח ופמ"א).

ז אבות פ"ב מ"ד.

ח על שלשה ספרי חסידות כנגד "ספרן של צדיקים" (נועם

מנוחה ותענוג

בתורה הזו קושר רבי לוי יצחק בין יסוד התענוג, היסוד הכללי שלו, לסוד "אלה תולדת נח נח"^ט – שתענוג הצדיק הוא מכך שיש למעלה תענוג מעבודתו. בעצם, הפירוש שלו מתאים לדרשת הזהר^ב את "נח נח" כ"נייחא לעילאין נייחא לתתאין" – נחת לעליונים ונחת רוח לתחתונים מכך שיש נחת רוח לעליונים. בפשט, נח הוא לשון מנוחה, אך המנוחה היא סוד השבת (בה נאמר "למען ינוח וגו"^{כא} ו"באת שבת באת מנוחה"^{כב}) ו"נוח מצא חן"^{כג} הוא על דרך "יעקב ובניו ינוחו בו – מנוחת אהבה ונדבה"^{כד}. בשבת בא התענוג – "וקראת לשבת ענג"^{כה}, "אז תתענג על הוי"^{כו} – עם המנוחה, כרמז הידוע שינה בשבת תענוג^{כז} (וכן הוא בסוד "שבת הארץ"^{כח}, שנה של אמונה, מנוחה ותענוג, כאשר התענוג שורה דווקא במקום המנוחה^{כט}). "נח איש צדיק", וכיוצא בו מתקיים ביום השבת בכל ישראל, "ועמך כלם צדיקים"^ל (ובזהר^{לא} מבואר שתלמיד חכם הוא בחינת שבת כל השבוע) – הצדיק נח ומתענג על ה'נח^{לב}, כשעיקר התענוג של הצדיק הוא ה'חוש', התחושה הפנימית שלו, שלה יש תענוג ונחת ממנו ומעבודתו, עבודה צורך גבוה.

יט בראשית ו, ט. וכמה רמזים: תענוג = חיה חדוה ברבוע. "אלה תולדת נח נח" = 992, ד פעמים (ממוצע כל תבה) אברהם, ב פעמים מלכות. יחד = 1521 = 39 (טל הוי' אחד) ברבוע. כלומר, יש כאן עליה משרש 23 לשרש 39, ודוק.

כ ח"א נח, ב.

כא שמות כג, יב. דברים ה, יד.

כב רש"י על בראשית ב, ב.

כג בראשית ו, ח.

כד מנחה של שבת.

כה ישעיה נח, יג.

כו שם פסוק יד.

כז ילקוט ראובני חלק עונג שבת, בשם דורשי רשומות.

כח ויקרא כה, ו.

כט כפי שנתבאר באריכות בשיעור ער"ה תשפ"ב (חלק ראשון) – נדפס לעיל בגליון.

ל ישעיה ס, כא.

לא זהר ח"ג כט, א.

לב ורמז: הצדיק נח ומתענג על הוי' = לז פעמים הוי' (סוד שם הוי' במילוי סג, שחלק המילוי שלו עולה לז, יחידה כו').

וגם היפוכה – הכפירה. יעוד הרשע להיות בעל תשובה^ט, שהרי "לא ידח ממנו נדח", ואז הוא הופך את הכפירה שלו לכפירה בעבודה זרה (שרש כל הרוע והרשעות, שעל כן מצוות האמונה בה' והכפירה בעבודה זרה הן שתי הדברות הראשונות הכוללות את כל מצוות עשה ולא־תעשה שבתורה^א, וכידוע מהרמב"ם שכל התורה כולה באה להרחיק עבודה זרה, ובנפש ע"ז היא שרש הגאווה והתאוה, שרשי כל רע). הכפירה בעבודה זרה היא יסוד האמונה – "כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי"^ב ו"כל הכופר בעבודה זרה מודה בכל התורה כולה"^ג (והיינו שרש ההוד, מדת היהודי המודה בכל התורה, ברדל"א^ד). על שרש הרשע־בעל־התשובה בראש העליון שבכתר נאמר "מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין"^ה. ורמז נאה העולה מהשלישייה החדשה שבכתר שנוצרה כאן: **כפירה תענוג רצון ראשי** תיבות **כתר (!)**, שאר האותיות עולות **רשע** (שהוא כאן הפתח לכל התורה – "זה השער להוי' צדיקים [ובינונים] יבאו בו"^ו) והכל יחד עולה 1190, הפסוק המתאר את כל עליות המשיח (נרנח"י שביחידה של עם ישראל^ז) – **"הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"**^ח.

אילמלך). "ספר של בינונים" (תניא) ו"ספרן של רשעים" (ליקוטי מוהר"ן) ראה להפוך את החושך לאור פ"א ובכ"ד.

ט תניא פכ"ז וראה גם הקדמת שכינה ביניהם עמ' ח"ט בהערה.

י שמואל'ב יד, יד.

יא זהר ח"ב צ, ב ואילך. אזהרות לרס"ג. של"ה יתרו בשם הקדמונים. וראה תניא פרק כ.

יב מגילה יג, א.

יג ע"פ חולין ה, א.

יד ראה שיעור י"ט חשון תשע"ד בסופו (מהמשך ע"ב בכ"מ), וש"נ.

טו ברכות לד, ב.

טז תהלים קיח, כ.

יז ע"ח ש"ג (סדר אצילות) פ"ב. ראה חסדי דוד הנאמנים ח"ד עמ' 110. ובכ"מ.

יח ישעיה נב, יג. 1190 הוא גם היהלום של 34 (טוב־טוב), ולענייננו כאן הוא עולה טוב־טוב פעמים יהודי, בחלוקה ל"ט (3 ברבוע) פעמים יהודי (כפירה) ו"כה (5 ברבוע) פעמים יהודי (תענוג רצון). ודוק.

המאמינים^{לה} (וממילא הנחים ומתענגים על ה' ממש) – שלמות התיקון של נח (שעדיין לא היה יהודי)^{לו}.

"שאמרתי" הוא בסוד התענוג, רישא דאין, בו מתחוללת ההמשכה של אור-מים-דקיע^{לז} – סוד המשכת שפע הזרע, התלויה בתענוג (כנ"ל). "ונעשה רצוני" הוא בסוד הרצון, רישא דאריך, כפשוטו. המאמר הזה מגלה גם את שרש הרצון שמעל התענוג^{לח}, שהרי ה"נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני" נגרמת ממילוי הרצון, תענוג של 'מרוצה' ("שבע רצון"^{לט}).

לה שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח). לו כאשר מצרפים את מספר הדור שלהם – בסוד "נח איש צדיק תמים היה בדרתיו", שנדרש ביחס לדורו של אברהם (כדברי רש"י עה"פ) – לשמות נח (10, י) ואברהם (20, יוד במילוי) מקבלים 336, ממוצע המלים נחת רוח. לו זהר ח"ב קסז, א. ע"ח שי"א (המלכים) פ"ו (מ"ת). ובכ"מ.

לח ראה באורך בתחלת המשך "יו"ט של ראש השנה" תרס"ו ובכ"ד.

לט דברים לג, כג. נמצא ש"נחת" היינו "שבע רצון". נחת שבע רצון (ר"ת נשר, סוד "דרך הנשר בשמים", הכתר דרדל"א בסוד "וארבעה לא ידעתים") = 1176 = "יסוד היסודות ועמוד החכמות" (48 במשולש כו) = פנימיות עתיק (רדל"א)!

"נחת רוח לפני שאחרתי ונעשה רצוני"

יחוד התענוג והמנוחה מתבטא במלה נחת, המופיעה באחד ממאמרי החז"ל החשובים שמבטאים את תענוג ה' מעבודתנו, "עבודה צורך גבוה" – "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"^{לג}.

בביטוי "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני" נכללו כאחד כל שלשת הראשים שבכתר: "נחת רוח" הוא הרגשת האמון והקשר העצמי בין ה' לישראל, עבדו הנאמן – סוד האמונה, רדל"א (ג"ר דעתיק). התחושה הפנימית ביותר של אותה נחת רוח ("נחת רוח לפני") היא הממוצע בין האמונה הפשוטה לבין התענוג (המורכב), הראש הבא שבכתר (כפי שהמנוחה מופיעה כממוצע בין האמונה לתענוג בסוד אמונה-מנוחה-תענוג שבשביעית, כנ"ל)^{לד}. תחושה זו שייכת לאברהם אבינו, "ראש כל

לג ספרי פרשת שלח פ"א. ובכ"מ. לד אמונה נחת תענוג = 1089 = גל ברבוע (עליה מ' תענוג – חיה ברבוע). במספר סדורי אמונה תענוג = 100, י ברבוע. כשמוסיפים נחת במספר סדורי מקבלים 144, קדם, יבזה ברבוע.

מרירות ורחמים

היונה הביאה עלה זית, ומפרש רש"י "אמרה יהיו מזונתי מרורין כזית בידו של הקדוש ברוך הוא ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם". עצם תחושת המרירות מעוררת את הרחמים, למשל: כאשר אדם מכיר וחש היטב את המרירות של מצבו, כאשר הוא מרוחק מאור פני ה', אז הוא מעורר על נשמתו רחמים ממקור הרחמים. כך גם תחושת המרירות של הזית היא התחושה שטוב לחיות ברחמי ה' יותר מכל 'דבש' מדומה.

עמודיה שבעה

תאמין שאפשר לשנות

כתוב "נח איש צדיק תמים היה", אבל רש"י מביא "נח מקטני אמנה היה". מפרש רבי לוי יצחק מברדיטשוב: הצדיק יכול לבטל את הגזירה, "הקב"ה גוזר וצדיק מבטל", אבל נח היה צדיק שפל בעיני עצמו "וחושב בלבו, מי אני שאתפלל לבטל הגזירה... הגם שהיה צדיק גדול ותמים היה קטן בעיניו מאד ולא היה לו אמונה בעצמו". "ועמך כלם צדיקים" - צריך להאמין בעצמנו, שהקב"ה נתן לנו כח לשנות את המציאות לטובה!

התועודות כ"ה תשרי תשע"ד

המדור מוקדש לזכות אלעזר ומעין אהבה ש' ריגר לרגל יום
הנישואין - ב' חשון. ולרגל יום ההולדת לאלעזר ש' - ב' חשון.
ולזכות נפתלי מנחם ש' ריגר לרגל יום ההולדת - י' חשון

הסיפור החסידי

רבי ישראל מרוז'ין | שבת אחים גם יחד

רבי ישראל פרידמן מרוז'ין, מייסד חסידות רוז'ין הענפה, נולד בעיירה פראהביטש שבאוקראינה בג' תשרי תקנ"ז, לרבי שלום שכנא בן רבי אברהם המלאך. כשהיה בן שש נפטר אביו, והוא גודל וחונוך על ידי אחיו, רבי אברהם מפראהביטש. צדיקי דורו העריצו אותו, ורבים מהם נסעו אליו כחסידים אל רבם. פעם התבטא כי "כאשר קורה משהו ליהודי בקצה העולם, אני מרגיש זאת מיד בלבי". ככזה, התנהג רבי ישראל כמלך ממש, המשקף את גדולתם של ישראל שבני מלכים הם. אכן, העושר והכבוד להם זכה היו גדולים עד כדי כך, שעוררו את קנאתו של הצאר הרוסי. הוא השליך את רבי ישראל לכלא, ממנו נמלט באופן פלאי ומצא את משכנו בסאדיגורה שבאוסטרו-הונגריה. נפטר בג' חשון תרי"א.

עליו שצריך לעבור מעט בגיהנם. הרבה צדיקים, ואולי אפילו כולם, עוברים בשביל לקבץ נשמות, אבל אצלו היה משהו מיוחד שצריך בעצמו לטעום טעם של גיהנם. וכל כך למה? המסורת אומרת שפעם אחת ברחוב הוא התעטש, כנראה חזק מאד, והיתה שם עגלה רתומה לסוס וחמור. זה איסור כלאים, ומתוך העיטוש שלו התחילה העגלה לנסוע. כלומר, הוא הנהיג בלא יודעין עגלה עם כלאים, ולכן כשנפטר מהעולם הזה היה צריך לעבור את הגיהנם.

כל זה מספר ההייליגער רוז'ינער לווארקער, ואומר: דע לך שאצלי אפילו משהו כזה אין. אז בשביל מה ישבתי כמעט שנתיים בבית הסהר? כי פעם, כשהייתי בן חמש, היתה לי ולחברי ב'חדר' סעודת חומש (היום קוראים לזה מסיבת חומש), שמתחילים ללמוד חומש. המלמד הושיב אותי בראש, ובקש ממני שלכבוד החומש אומר דבר תורה לפני כל הילדים, כך אמרתי איזה דבר תורה לפני כולם. אחרי התורה שאמרתי, כולם עברו לפני ואמרו יישר כח, ואז הרגשתי טפה קטנה של התנשאות. בגלל ההתנשאות שהרגשתי כבן חמש, ישבתי כמעט שנתיים בבית הסהר.

רבי יצחק מווארק'י, מתלמידי הרבי ר' בונים מפרשיסחא, נהג מפעם לפעם לנסוע לרוז'ין. אף שרבי יצחק נסע לרוז'ין כמקושר, הוא היה רבי עם אלפי חסידים ויכל לדבר עם הרוז'ינער בחופשיות יחסית. בכלל, היו הרבה צדיקים בדור שאמרו שכדאי שאנשים פשוטים לא יסעו לרוז'ינער, כיוון שהוא רבי של רביים דווקא. עד כדי כך, שהיה רבי מחסידי הרוז'ינער, שהיה מונע את חסידיו מלנסוע אליו. כשהרבי מרוז'ין שאל אותו על כך, אמר שכך צריך. אתה רבי של צדיקים, ולהם אני טוב. על כל פנים, זה לא התקבל על דעתו של הרוז'ינער, שאהב את כולם ורצה שכולם יבואו. פעם אחת, כשהווארקער היה אצל הרוז'ינער, הם שוחחו ביניהם - הסיפור שלנו התרחש לאחר כ"א חדש שהוא ישב בבית האסורים, מקנאת הצאר של רוסיה בהנהגתו המלכותית - הווארקער שאל את הרוז'ינער, בלשון כבוד כמובן, אם הוא יודע על מה נגזר עליו משמיים לשבת בבית הסהר. ענה הרבי מרוז'ין: אספר לך סיפור: כאשר נפטר הב"ח, אחד מגדולי הפוסקים, נגזר

ע"מ ריח, הובא בספר נפלאות הצדיקים].
 דרכו של רבי ישראל בעל שם טוב, שרבי ישראל מרז'ין נקרא בשמו, התאפיינה ביחס מורכב לתופעת הקמעות: מחד מורנו הבעל שם טוב שלל את העיסוק בקבלה מעשית בימינו וראה בכך סטייה מעבודת ה' טהורה. מאידך, הוא עצמו השתמש בקמעות ונדע כ'בעל שם', מונח שְׁרָוּחַ בימיו ככינוי לעוסקים בקבלה מעשית. הפתרון לתעלומה נודע כשפתחו יום אחד קמע משלו ונתגלה כי שמו בלבד נכתב שם: ישראל בן אליעזר. הצדיק נותן את עצמו בקמעותיו, ובזכות דבקוּתו ואמונתו משתנה הטבע. גם הקדוש ברוך הוא כשנתן תורה לישראל, צפן בתוכה את שמותיו ואף אותו עצמו ממש: "אנכי ה' אלקיך – אנא נפשי כתבית יהבית [אני את עצמי כתבתי ונתת]". כך מכניס רבי ישראל מרז'ין בפסוק מתהלים את כח השמות, אך באותו פסוק הוא רומז גם לשמו שלו! סופי התיבות של פסוק זה עולים בגימטריא **ישראל**, וראשי התיבות עולים **משיח בן דוד**, שאיפת חייו והווייתו של הרוז'ינער. בין הפסוק שכתב הצדיק ובין הגאולה השלמה, ישנו עוד קשר סמוי: **שבת אחים** עולה "גדולה תשובה" [שמקרבת את הגאולה]. המשיח הוא מלך ישראל (כפי שכונה הרוז'ינער), ועניינו ללכד את העם כולו תחת דגל ישראל. כאשר ישבו האחים יחד, ממילא יראו כמה טוב ונעים ללכת בדרכי התורה והמצוות. כך יתקיים יעודו של המשיח לכוף את ישראל, והעולם כולו, לעבודתו יתברך.

הסיפור הזה מלמד הרבה על עומק הדין של מעלה וחשיבות הענוה, אבל יותר מכל הוא מלמד על הרוז'ינער עצמו. הצדיק, שהסיבה הגלויה למאסרו היתה מנהגו המלכותי וכונה "מלך ישראל", מבהיר שלא חש כל חייו כנעלה על זולתו למעט אותו רגע בודד. רק מי שלבו נשבר בקרבו, כדוד המלך שהתבטא "והייתי שפל בעיני", יכול להיות מלך אמיתי.

הרבי מבוהוש זי"ע א"א סיפר פעם, שלאדמו"ר הזקן מבוהוש זי"ע הגיעו שני אחים שגרו בשארירגראד, והביאו לו מגילת קלף שהם קבלו מהרוז'ינער. סיפרו לו האחים ששניהם גרו יחדיו באותו בנין, ופעם נפל עליהם פחד, היות שבצוואת רבי יהודה החסיד, איתא שלא ידורו ב' אחים בעיר אחת. נסעו להרה"ק מרז'ין לשאול בעצתו, ואמר להם הרוז'ינער: אתן לכם קמיע ולא תחששו יותר. הם יצאו לרגע את החדר ואחר כך נכנסו שוב. נתן להם מגילת קלף, וציוה לתלותו בין שתי הדירות למשך שבע שנים. עברו השבע שנים והיו צריכים להחזיר את הקלף, אך הרוז'ינער כבר לא היה בעלמא הדין. באו להרבי הראשון מבוהוש, והביאו לו את הקלף. הרבי פתח אותו, וראה שהיה כתוב בו: "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" [תהלים קלג]. נענה הרבי ואמר: בנחה שבעולם שכותבים בקמיע שמות הקדושים. אבל ההייליגער רוז'ינער, כשכתב פסוק בקדושה וטהרה, זה אותו הכוח ואותה הסגולה כמו שכותב שם ה'. דבר זה שיוצא בקדושה וטהרה יש לו אותו הכוח ואותה ההשפעה [זכרוןם לברכה (פרלוב)]

הוד הקשת

הקשת בענן היא גילוי הוד והדר אלוקי, כמו בפסוק "כסה שמים הודו". הברית שכרת ה' עם נח לקיום העולם יכולה לכאורה להישאר סמויה מן העין, אבל בחירת הקשת כ"אות ברית" פירושה שהטבע עצמו מודיע ומסכים – במדת הַוָּדוּת – לגלות את הברית. בעצם העניין שתופעת טבע מבטאת הוראה אלוקית, יש אמירה שהטבע כנוע (במדת הווד) לאור האלוקי המחיה אותו.

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

”לשבת יצרה” – ישוב הדעת יצירתי (כל יום גוון אחר של ישוב הדעת...).

יסוד עבודת השליחות

ב”ה אחרי כמה שנות לימוד בכלל, יצאנו לאחרונה לשליחות, בה אנחנו פוגשים הרבה יהודים יקרים, מה שהעלה אצלנו את השאלה איך נכון לגשת לקרב אותם לאידישקייט. מן הסתם לא אדע את התשובות לכל השאלות ובכלל יש הרבה בלבול לצד הצמאון העז. מהי אם כן הדרך הנכונה בעבודת השליחות?

מענה:

העיקר הוא להתמיד ביצירת קשר פנימי עם כל אחד ואחד באשר הוא שם, הכל תחת הכותרת – ‘מתקדמים יחד’. ברכה להצלחה רבה ומופלגה בעבודת הקירוב מתוך אהבת ישראל צרופה.

התלהבות דקדושה או ישוב הדעת?

עברנו את כל הימים הנוראים, עם כל ההתעוררות, ועם כל ההתרגשות נראה לי שלא זז אצלי שום דבר באמת. עוד יותר ‘נחלשתי’ כשראיתי שהחידושי הרי”מ כותב במכתב “ומה שאדם פועל אצלו איזה נטי’ לטוב על ידי ישוב הדעת טוב הדבר הרבה יותר מע” כוחות בתפילה, כי בזה יש הרבה דמיונות שוא ע” הרתיוחות ואינו דבר של קימא כלל, לא כן ע” ישוב הדעת שמברר אצלו הטוב לטוב, הגם שאינו מרגיש בעצמו כ”כ יש לשמוח בהמעט אשר אינו מביא לידי גסות הרוח כי זה הוא העיקר כי טוב ארוחת ירק וכו”’. מה היחס בין ההתעוררות וההתלהבות של הימים הנוראים לישוב הדעת (שאו לי אפשר להקדיש לו את זמן חורף...)?

מענה:

בעבודת ה’ יש יחס של “רצוא

ישוב” הבא לידי ביטוי גם ביחס בין התלהבות לישוב הדעת. בערבית של ראש השנה אנו אומרים את פרק כד בתהלים (שהוא השנה גם הפרק החדש של מורנו הבעל שם טוב, והוא גם “שיר של יום” בכל יום ראשון), ונוכל ללמוד על היחס הזה מכמה פסוקים בפרק:

”מי יעלה בהר ה’”, היינו רעש התפלה בהתפעלות חיצוניות, אך “ומי יקום במקום קדשו” היינו ישוב הדעת בקביעות (וראה רד”ק ומלבי”ם על פסוקים א’ וג’). זהו גם היחס בין “לה’ הארץ ומלואה”, בתנועה של “רצוא”, ל”תבל וישבי בה”, בישוב הדעת [אף על פי ששקוע בגשמיות, ‘ישוב’ בתוך תבל כו’!].

אכן, הפסוק (ישעיה מה, יח) אומר “לא תהו בראה לשבת יצרה” – התכלית היא ה’שוב’ וישוב הדעת, אך ישוב הדעת עצמו צריך להיות בבחינת

אן פֿאַר אַ צוֹפֿיִן (c)

מוטי את השעור במדעים, "היום נלמד על חלופי החמרים בגוף שלנו". בהחלט ידיעה מרעישה, שגורמה לאפרים להתישר, להטיב את משקפיו על אפו ולהפגס לכוננות האזנה. למה דוקא אפרים? כי כל שאר הילדים בפתה נכנסו לכוננות אחרת מרב 'סקרנות'... חלופי חמרים? מה זה בכלל? בהחלפות אנחנו בהחלט מתעניינים, אבל של חמרים מסוג אחר לגמרי. קלפים מהעונה החדשה, למשל. ככה זה. יש נושאים פאלו, עם חשובים מסבכים ומלים מפוצצות, שרק ילדים מלמדים כמו אפרים מסגלים להתענג בהם. ואכו, בתוך כמה דקות הפך השעור להיות שעור פרטי – אפרים והמורה. המורה יורה ואפרים בולע בשקיקה. 'תאים', 'גרעין', 'השואת רפוזים' – לי ולשאר הילדים נשמעת כל ההרצאה הזו סינית גמורה, עוד לפני שמתחילות לעוף באויר מלים לוועזיות. האמת היא ששניהם נראים די מרצים מהשדוף.

שנה טובה ילדים וחרף בריא!
לפני שבוע קראנו בתורה על בריאת העולם, אבל הפעם אני רוצה לדבר אתכם על בריאת עולמות! כן, העולם המכר והידוע לנו הוא רק עטיפה חיצונית, למעשה חבויים מעבר לו אין ספור עולמות. מי שזוכה להרכיב את המשקפים המתאימים מסגל להבחין בהם. בספרים הקדושים מזפרים מתוך אין ספור העולמות בעקר ארבעה מהם: **עולם האצילות, עולם הבריאה, עולם היצירה ועולם העשיה.**

מה הם אותם משקפים מיחדים? כמוכו, פנימיות התורה!
במדור הילדים אנו רוצים למדד את המשקפים הללו ולנסות יחד לטעם טפה מאותם סודות נפלאים. אתם חושבים שלילדים זה לא מתאים? אני דוקא חושב שכן, לא פחות ממבגרים...

נ' אבין עכש?

"צִהָרִים טוֹבִים יִלְדִים", פתח ר'

את כמות העסקאות שמתבצעות בו ביום אחד, ואת הדרכים שפתח כדי להצליח לעקוב אחרי המתרחש שם. מה אמר לכם? אין ילד בפתה שלא ישב מרתק להסבר.

ואז, בשעה שכלנו היינו עמק בענייני המסכה, שמענו פתאום את המשפט הבא: "טוב, ילדים, כמו שבנדאי הבנתם בעצמכם, כל מה שקורה בבורסה הוא משל מצין לנושא שלנו, חלוף החמרים בגוף...". נו באמת... מה הקשר לנושא המשעמם הזה? קשה לומר שהבנו בעצמנו דבר כזה. "כל חברה בבורסה", המשיך המורה בדבריו, "דומה לתא בודד בגוף האדם, וכמו בבורסה מקיים כל תא קשרים עם התאים האחרים...", וכאן עבר המורה להסבר מפרט על מבנה התאים שבגוף האדם. לא תאמינו, אבל לאט-לאט גליתי שהנושא כבר לא כל כך זר ומוזר. אפילו די מעניין. הצצתי מינה ושמאלה וראיתי שאיני היחיד שמגלה ענין בהסבר.

מה קרה כאן? מה סוד ההצלחה של ר' מוטי? הוא אהז בתבונה רבה בדרך המשל והנמשל. מתי זה קרה? באשר הוא הבחין שהדבור הישיר שלו על הנושא לא הובן. הוא הצליח באמצעות הספור האישי שבמשל למשך אותנו פנימה, אל תוך הנושא המרוב. דרך הסבר מסוג זה גורמת לנו, הילדים, להפך לנבונים. מדוע? כי נבון הוא מי שמסגל "להבין דבר מתוך דבר".

כך חשבתי בהתחלה, אבל אחרי עשר דקות המורה עצר את השעור ושאל: "רגע ילדים, חוץ מאפרים, מי יכול לומר לי מה ההבדל בין קרום חדיר לקרום חצי-חדיר?". דממה. אתם יכולים לספר על אפס אצבעות את מספר העונים... "אוקי, אז אני מבין שאף אחד לא הבין כלום?", שאל המורה ואכזבה מסימת נשמעת בקולו. "המורה, זה חמור מסבך", הצטדק אלי. "חזבים ללמד את הדברים האלו?", נסה יוסי.

חֵיכּוּס וְשֵׁן

"חברים, אני עוצר את השעור ברגע זה, ואתם יוצאים לחמש דקות הפסקה". מה??? זו כבר הפתעה נעימה! רק הרגע חזרנו מהפסקה, אבל להצעות מסוג זה אין לנו ממש התנגדות, ובהתלהבות רבה שעטנו החוצה. אחרי מספר דקות אורור התישבנו שוב במקומות, אבל אז פתח ר' מוטי את דבריו מכיון אחר לגמרי: "תשמעו ספור. פעם, הייתה לי תקופה בחיים בה התגלגלתי, בהשגחה פרטית, אל הבורסה ליהלומים, המקום בו מבצעים סוחרים התכשיטים את העסקאות שלהם. בתקופה הזו שמתי לתופעה מענינת...". כאן התחיל המורה לתאר באזנו את שלבי המסחר בבורסה, מהרגע בו מתחילים שני הצדדים את הדיונים ביניהם ועד לרגע החתימה על חוזה המכירה, את השיטות להצלחה,

הסבר נוסף. כמו אפרים בתחלת השעור, הוא מסתובב כאן בעולם ופשוט שומע (ורואה!) בשקיקה ש"אין עוד מלבדו" ומתמלא בתענוג.

אבל מי שלא זכה לכך? ה' אמנם מדבר אבל הוא אינו שומע. עולם האצילות נעלם ממנו, ולכן הוא צריך שישבירו לו על נוכחותו של ה' יתברך באמצעות משל. ומהו המשל לנוכחותו של בורא העולם? כמובן, העולם עצמו! אתה מתבונן בפריאה המפלאה ומתמלא בהתפעלות. כן, בעולם אנחנו כבר יותר מבינים, הוא קרוב אלינו. אנחנו מבינים בבעלי החיים, ביבשות וימים, בסופות וביערות פרא. אבל מתוך אותו עולם קסום אנחנו כבר מבינים את ה"דבר" הבא – יש בורא לעולם! יותר מכה, זה קורה בכל רגע מחדש. קדם לא היה כלום ופתאום יש פה עולם ומלואו, יש מאין! זוהי החוויה **בעולם הפריאה**.

ומה הלאה? את זה נשאיר לשבוע הבא...

שנזכה להבין את המשל ולראות את הדבור!

שבת שלום ומברך!

57

ה"דבר" המכר לנו הוא ספור הבורסה המרתק, ומתוכו אנו מסגלים להבין את ה"דבר" שעד עכשו לא הצלחנו. אפשר לומר שהמשל שמש עבורנו מקפצה. מה עושה לה המקפצה? היא זורקת אותה גבוה, למקום שלבדה לא הייתה מסגל להגיע.

צבא וימא

כעת אני רוצה לחקות את ר' מוטי ולעשות בדיוק את מה שהוא עשה, ואני מכריז: כל מה שספרתי לכם עד לרגע זה – היה משל! חלקו הראשון של השעור היה משל לעולם הגבוה מבין ארבעת העולמות, לעולם האצילות, ואלו חלקו השני היה משל לעולם הבא אחריו, עולם הפריאה.

כאשר בורא ה' את העולם הוא עושה זאת באמצעות דבור: "ויאמר אלהים יהי אור – ויהי אור; יהי רקיע... – ויהי כן". שמעתם פעם את הדבור מהדהד בחלל העולם? לא יודע מה אתכם, אני לא. למה? פנראה שטרם זכיתי לחבש את משקפי האצילות. עולם האצילות הוא עולם שנמצא אצל ה', ולכן מי שזוכה לו שומע אלקות ורואה אלקות. הוא לא נזקק לשום

לטפל ביהודי אחד – מה זה כבר יעזור? מי שמחובר לכלל

ישראל, כואב את צרות כל יהודי ויהודי ושואף לגאולה, נוטה לחשוב שפתרון של בעיה נקודתית 'זה לא זה'. כמובן, הוא מתמסר לעזור לסובבים אותו, כחלק ממצות גמילות חסדים, אך מרגיש שללא פתרון כולל – לא תבוא הגאולה. למשיח עצמו יש השקפה אחרת על הענין, אותה התחיל לגלות מורנו הבעל שם טוב: לדעתו, הגאולה תלויה בהכרה בהירה ש"הצמצום לא כפשוטו" – שהכל טוב והכל אלוקי. אין מדובר במחיקת חווית המציאות שלנו, אלא בהנחת אור-איך-סוף הבלתי-מוגבל בתוך פרטי המציאות המוגבלת וכליה המדודים. בהשקפה כזו משקל עצום להשגחה הפרטית על כל דבר במציאות – כל דבר חשוב ויקר עד אין סוף, והכלל כולו יכול להשתקף בתוך פרט אחד קטן. לכן, עוסק המשיח בחבישת כל פצע בפני עצמו, מתוך הכרה שכל פרט חשוב ויקר, ונמצא בדריכות מלאת-אמון שהגאולה יכולה להתרחש "היום" ממש, ברגע אחד, בזכות מעשה אחד קטן של תיקון.

במפגש בין האיך-סוף האלקי לעשייה האנושית הפרטנית, שדווקא מתוכו צומחת הגאולה ובא משיח בן דוד, עוסקים שיעורי החוברת השבוע – שרובם ככולם נוגעים ביכולת הארץ-ישראלית לגלות את ה' באופן מלא וישיר בתוך המציאות (בפרט בשנת השמיטה) ולהצמיח מתוכה גאולה.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

